

Helsinki

Kasvatus ja koulutus

Toimintakertomus 2023

Helsingin kaupunki
Kasvatus ja koulutus
Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58300
00099 Helsingin kaupunki

Puhelinvaihte 09 310 8600
www.hel.fi

Sisällys

1. Katsaus vuoteen 2023	3	4. Hallinto	22
2. Strategia	5	4.1 Turvallisuus	22
2.1 Strategian toteuttaminen vuonna 2023	5	4.2 Oppimistilojen suunnittelu	22
2.2 Muut keskeiset strategianostot	6	4.3 Tietohallinto	24
3. Palvelukokonaisuudet vuonna 2023	9	4.4 Henkilöstö	25
3.1 Varhaiskasvatus	9	4.5 Talous	29
3.2 Suomenkielinen perusopetus	11	5. Kasvatus- ja koulutuslautakunta	32
3.3 Lukiokoulutus Helsingissä	13	Liite 1. Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen tunnusluvut 2023	34
3.4 Stadin ammatti- ja aikuisopisto	15		
3.5 Helsingin suomenkielinen työväenopisto	17		
3.6 Svenska servicehelheten	18		
3.7 Esi- ja perusopetuksen oppilashuolto	18		
3.8 Toisen asteen opiskeluhuolto	20		

1. Katsaus vuoteen 2023

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja Satu Järvenkallas kertoo toimintavuodesta 2023.

Millainen vuosi oli toimialalla ja sen toimintaympäristössä?

Saimme toimia koko vuoden 2023 perusarjessa poikkeusvuosien jälkeen. Se toi työrauhaa päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten maailmaan, ja pystyimme järjestämään päivittäiset palvelut normaalisti ilman erityisjärjestelyjä.

On kuitenkin sanottava, että maailmantilanteen epävarmuus ja suuret yhteiskunnalliset asiat vaikuttivat yleiseen ilmapiiriin. Oppijoiden keskuudessa totuteltiin palaamaan normaalikäytäntöihin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen koronan aiheuttamien poikkeusvuosien jäljiltä. Saavutimme sitovan tavoitteemme nuorten hyvinvoinnissa, josta olen hyvin iloinen. Teimme asian eteen paljon töitä, ja yhä useampi nuori kokikin itsensä tärkeäksi osaksi koulu yhteisöä. Työtä on kuitenkin tehtävä edelleen, etenkin kohdissa, joissa tiedämme olevan erityisiä signaaleja, kuten esimerkiksi tyttöjen hyvinvoinnin haasteet.

Kohtasimme vuoden aikana päivittäin noin 200 000 helsinkiläistä lasta, nuorta ja aikuisoppijaa sekä suuren joukon lasten ja nuorten huoltajia. Toimialan toimintaympäristössä tapahtui kasvua:

varhaiskasvatuksessa alle kolmevuotiaiden määrä kasvoi, ja perusopetuksessa opiskeli 700 oppilasta ja lukioissa 400 opiskelijaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Myös ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön osallistujamäärät kasvoivat.

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen asema on maassamme erityinen suuren mittakaavan ja yhä kasvavien oppilasmäärien vuoksi. Olemme alan tärkeä toimija ja vaikuttaja.

Mitkä olivat vuoden 2023 onnistumiset, joista olet erityisen ylpeä?

Edistimme toimialana voimakkaasti kaupunkistrategian painopistealueita ja saavutimme sitovat tavoitteemme kirkkaasti, mikä oli hieno suoritus. Tavoitteiden toteutumisesta kerromme tarkemmin toimintakertomuksen osiossa 2, Strategia.

Käynnistimme työskentelyn lukioiden, Stadin aikuis- ja ammattiopiston (Stadin AO) ja työväenopistojen kesken toisen asteen opiskelijoiden ristiinopiskelun edistämiseksi. Ennakoimme oppijoiden tarpeita ja työelämän muutoksia muun muassa koulutusasteiden välistä yhteistyötä kehittämällä. Esimerkkinä tästä on Vallilassa aloittava uusi Konepajan

lukio ja aikuislukio, jotka ovat uudella tavalla työelämäyhteistyötä edistäviä.

Lisäsimme johdossa systemaattisesti vierailuja kouluissa ja päiväkodeissa. On tärkeää, että näemme perusarjen laajasti. Henkilöstöä on kuunneltu ja kuultu, samoin lapsia, nuoria ja aikuisia, mikä toi tärkeitä näkökulmia toimintamme kehittämiseen. Koulutus 2030 -työskentelyssä luotiin visio tulevaisuuden osaamistarpeista ja toimintaympäristöstä. Työskentelyyn osallistui 1 000 työntekijää sekä lähes 4 000 huoltajaa ja oppijaa. Lisäksi alueellinen työ ja osallistaminen ovat yhä tärkeämpiä työvälineitä, joilla saadaan aikaan myönteistä kehitystä ja sitä kautta eteenpäin vievää palautetta.

Mitä haasteita ilmeni ja miten niihin vastattiin?

Henkilöstön saatavuushaasteet jatkuivat. Etenimme henkilöstön veto- ja pitovoimavoimassa panostamalla muun muassa johtamiseen ja oppisopimuskoulutukseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstövajeeseen tartuttiin muun muassa perustamalla kaupunkitasoinen henkilöstön saatavuuden ohjelmaryhmä ja käynnistämällä kansain-

välinen rekrytointikokeilu. Varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmän työ jatkui koko vuoden. Panostimme edelleen palkkakehitykseen työvoimapulasta kärsivissä tehtävissä. Henkilöstöhaaste ei kuitenkaan helpotu nopeasti, sillä työikäisen väestön vähentyessä yhteiskunnassa on osajia entistä vähemmän.

Yksi tehtävämme on ammatillisen koulutuksen tuottajana tuottaa työvoimaa myös itse. Ammatillisen koulutuksen tarjonnan ja oppisopimusten ohella laajensimme palvelutarjontaa työväenopistoissa, joissa lisättiin maahanmuuttajien kielikoulutusta entisestään. Englanninkielisen koulutuksen asiakasohjaus parani koordinaattorin myötä.

Turvallisuus oppilaitoksissa ja opetuksessa nousi entistä näkyvämmäksi teemaksi sekä toimintaympäristön että käyttäytymisen muutosten myötä, jotka näkyivät paikoitellen negatiivisina ryhmäilmiöinä. Haasteita ratkotaan mielen hyvinvointia ja osallisuutta lisäävin toimin.

Millaista kehitystyötä tehtiin vuonna 2023?

Tarveperusteisen rahoituksen malli uudistettiin kohdentamaan koulukohtaisesti. Sen tavoite oli suunnata ketterästi ja nopeasti tukea, kuten lisähenkilöitä, sitä eniten tarvitseviin yksiköihin.

Segregaation estämiseksi tehtiin paljon työtä, joka jatkuu. Olin itse mukana Bloomberg-Harvard-hankkeessa Kannelmäen alueella, ja se toi meille uutta ajattelua ja toimintatapoja poikkihallinnolliseen aluetyöhön. Asukkaiden osallistaminen ja verkostotyö kaupungin muiden toimijoiden kanssa osoitti sen, että alueellinen ja verkostomainen työtapa on tehokas lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamisessa ja turvallisuuden tunteen lisäämisessä.

Vuonna 2023 päättyneessä nelivuotisessa Asti-hankekokonaisuudessa on kehitetty varhaiskasvatuksen asiointipalveluita ja perusopetukseen hakeutumista. Astin käyttöä jatketaan, vaikka kehittämistä suunnataan nyt toisin. Parhaita toimintatapoja jatketaan tulevissa hankkeissa, samoin hankkeen johtopäätöksien ja oppien hyödyntämistä.

Edistimme vuoden aikana useita tilahankkeita sekä avaamalla uusia tiloja että sopeuttamalla entisiä uusiin käyttötarkoituksiin ja -tapoihin. Tilankäytöstä ja -suunnittelusta keskusteltiin paljon vuoden aikana. On tärkeää, että tästäkin teemasta käydään avointa ja rakentavaa ajatusten vaihtoa.

Myös muiden tukipalvelujen toimivuutta tarkasteltiin, ja niiden käytännönläheinen kehittäminen tuotti hyviä tuloksia. Tuottavuusajattelu on yhä vahvemmin osa suunnitteluamme joka tasolla. Haluamme kehittää toimintaamme koko ajan siten, että teemme työtä olemassa olevilla resursseilla lasten ja nuorten eteen entistä paremmin.

”Perusopetuksen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen tärkeys nousi yhteiskunnassa keskustelun aiheeksi.”

Mistä muuta merkittävää vuonna 2023 tapahtui?

Varhaiskasvatuksen osallistujamäärän kasvu viimeisten kymmenen vuoden aikana on ollut huomattava ja lapset aloittavat sen yhä nuorempina. Varhaiskasvatukseen luotetaan ja asiakastytyväisyys on korkealla tasolla. Laadukas kunnallinen varhaiskasvatus edistää työllisyyttä, mutta suurin merkitys sillä on lapsen vuoroaikutustaidoille ja koko opinpolulle.

Perusopetuksen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen tärkeys nousi yhteiskunnassa keskustelun aiheeksi, mistä olen erittäin iloinen. Olemme keskustelussa aktiivisesti mukana, ja suurena toimijana meillä on mahdollisuus vaikuttaa.

Kaskon asiantuntemus oli vahvasti edustettuna vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeisessä hallitusohjelmatyössä ja valtiotasoisissa toimialaamme käsittelevissä ryhmissä. Lisäksi olemme mukana valtion ja sen kuuden suurimman kaupungin strategisessa kaupunkiallianssissa. Allianssin tarkoitus on ratkaista entistä tehokkaammin sekä valtion että suurimpien kaupunkien työtä koskevia haasteita.

Millainen on suunta tulevaisuuteen?

Työmme lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta jatkuu. Kuuntelemme asukkaita entistä enemmän ja hyödynnämme sen kautta saatavaa vahvaa osaamis-pääomaa. Koulutus 2030 -kokonaisuus kiteyttää tavoitteen, joka on rakennettu osallistamalla laajasti niin kaupunkilaisia kuin alan toimijoita: Rakennamme opinpolkua, joka on yhteisöllinen, turvallinen ja tarjoaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet. Nostamalla nuorten koulutustasoa ehkäisemme syrjäytymisen riskiä ja vahvistamme kokemusta osana yhteiskuntaa olemisesta. Se edellyttää muun muassa painopisteen pitämistä perusasioissa, joita ovat lukutaito, matematiikka, liikuminen sekä sosiaaliset ja tunnetaidot.

Jatkamme toimia henkilöstömme hyvinvoinnin edistämiseksi. Henkilöstötyytyväisyyskysely Fiilarissa lähes joka osa-alueen tulokset paranivat. Toimialan johtamiseen ja työyhteisöön ollaan tyytyväisiä. Haasteet ovat jaksaminen ja työn kuormittavuus, ja niihin vaikutamme erityisesti kehittämällä johtamista. Osaava henkilöstö on työmme onnistumisen ja vaikuttavuutemme mahdollistaja.

Kaikki kiteytyy osajiin, henkilöstöömme, joka tuottaa lapsille ja nuorille hyvää tulevaisuutta hyvällä johtamisella ja myönteisellä otteella. Kiitän jokaista työntekijäämme ja työmme mahdollistajaa. Tämän porukan kanssa on hyvä askeltaa tulevaan.

2. Strategia

Helsingin kaupungin Kasvun paikka -kaupunkistrategian yhtenä painopisteenä on tehdä Helsingistä maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa kaupungin varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta, suomenkielisestä ammatillisesta koulutuksesta sekä vapaasta sivistystyöstä. Toimiala palvelee helsinkiläisiä yli 600 toimipaikassa noin 15 000 työntekijän osaamisella.

Helsingin kaupungin Kasvun paikka -strategiakausi jatkuu vuoteen 2025. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeiset strategisia edistävät nostot ovat:

1. Kaikki koulut ja päiväkodit ovat hyviä.
2. Hyvinvointi.
3. Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä.
4. Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin.

2.1 Strategian toteuttaminen vuonna 2023

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla oli kaksi kaupunkistrategiasta johdettua sitovaa tavoitetta vuodelle 2023. Saavutimme sitovat tavoitteemme seuraavin tuloksin:

Hyvinvointi

Tavoitetta parantaa mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa mitattiin perusopetuksen ja lukio-opetuksen kautta. Perusopetuksessa tavoite oli, että vähintään 80 prosenttia kouluista käyttää jotakin sovitusta ohjelmista, joilla vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja systemaattisesti. Ohjelmia käytti 98 prosenttia kouluista vuonna 2023.

Lukioissa tavoitteemme oli pysäyttää lasku itsensä tärkeäksi osaksi koulu yhteisöä kokevien osuudessa vuoden 2021 tasolle, joka oli 45,5 prosenttia. Kouluterveyskyselyn mukaan onnistuimme sekä pysäyttämään laskun että vahvistamaan lukiolaisten osallisuuden kokemusta: osallisuuden tunne kasvoi 49,6 prosenttiin.

Onnistuimme sekä pysäyttämään laskun että vahvistamaan lukiolaisten osallisuuden kokemusta.

Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä

Toinen sitova tavoitteemme oli parantaa henkilöstön veto- ja pitovoimaa yhdessä: Stadin ammatti- ja aikuisopiston (Stadin AO:n) ja varhaiskasvatuksen yhteisenä sitovana tavoitteena oli lisätä lastenhoitajien kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimuskoulutuksessa aloittaneiden määrää 218:aan. Koulutuksessa aloitti 253 henkilöä.

Toimialalla panostettiin monin eri toimenpitein henkilöstön veto- ja pitovoimaan. Näistä kerrotaan tarkemmin toimintakertomuksen kohdassa 4.4 Henkilöstö.

Yli
600
toimipaikkaa

2.2 Muut keskeiset strategianostot

Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin

Varhaiskasvatuksessa helsinkiläisten päiväkotien tavoitteet liittyvät kielelliseen kehitykseen lukemisen kulttuuria ja lukuintoa kehittämällä. Uusia menetelmiä otetaan käyttöön vuosittain. Vuoden 2023 käytännön toimina esimerkiksi 20 päiväkodissa otettiin käyttöön kirjastoyhteistyönä monikielinen iltasatukirjahylly, joista lapset ja huoltajat voivat lainata kirjan. Esi- ja alkuopetuksen käyttämä Lukulumo-palvelusta (monikielinen e-, ääni- ja kuvakirjapalvelu) luettiin, kuun-neltiin ja katseltiin kymmeniätuhansia kirjoja.

Kaikki peruskoulut edistävät lukutaitoa. Yli puolet kouluista valitsi strategiakärjekseen lukemisen. Lukemisen kulttuuria kehitetään yhteistyössä kirjastojen kanssa ja koulun kielitietoista pedagogiikkaa vahvistetaan opettajien täydennyskoulutuksin. Perusopetuksessa kehittäjäopettajat tavoittivat koulutuksilla, tietoiskuilla ja työpajoilla vuoden 2023 aikana noin 1 000 opettajaa. Vuosittaisista kulttuuripolun tapahtumista solmittiin perusopetuksen ja kirjastopalvelujen yhteistyösopimus, jotta toiminnalle varmistetaan riittävät resurssit jatkossakin.

Kymmenessä peruskoulussa työskentelee opettaja, jonka tavoitteena on vahvistaa myöhään maahan tulleiden oppilaiden hyvinvointia ja perustaitoja. Suomi toisena kielenä -opetuksen (S2) kehittämistä käsiteltiin kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa, ja olemme laatineet ehdotuksia toimintatapojen kehittämiseksi. Tarkoitus on entistä tarkemmalla seurannalla varmistaa, että jokainen oppilas opiskelee itselleen sopivaa oppimäärää opinpolkunsa eri vaiheissa.

Lukiossa kielitietoisuutta lisättiin muun muassa tutor-opettajatoiminnalla ja verkostoissa sekä asiantuntijaluennoilla.

Työväenopisto ja aikuislukio edistivät aktiivisesti aikuisten lukutaitoa. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa yhteisön lukuviikot ovat vakiintuneet osaksi toimintaa. Työväenopistossa luennoitiin teemoista aktiivisesti ja luku- sekä kirjoitustaidon opetusta vahvistettiin erityis- ja resurssiopettajien tuella.

Kotivanhempien lukutaidon opetusta (Kotiva) on kehitetty Vanhemmat mukaan -hankkeessa yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Kouluilla tapahtuva toiminta vakiinnutetaan osaksi Kotiva-koulutusta vuoden 2024 alusta alkaen.

Työväenopisto ja aikuislukio edistivät aktiivisesti aikuisten lukutaitoa.

Perusopetuksen oppilaiden lukutaidon tasoa ja tuen tarpeita ryhdyttiin kartoittamaan syksystä 2023 alkaen digitaalisella Funa-arviointivälineellä. Lukiossa kielitietoisuutta lisättiin muun muassa tutor-opettajatoiminnalla ja verkostoissa sekä asiantuntijaluennoilla. Aloitimme lukemisen tukitarpeiden seurannasta tutkimus- ja kehittämissyhteistyön Turun yliopiston kanssa. Yhteistyö jatkuu ainakin vuoteen 2028, mikä takaa työn pitkäjänteisyyden.

Koulutus 2030 suunnittelee tulevaisuuden taitoja

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala rakentaa tulevaisuuden yhteiskuntaa ja sen hyvinvointia. Strategisia tavoitteita Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen kehittämiseksi vuoteen 2030 työstettiin laajasti oppijoita, henkilöstöä ja kaupunkilaisia osallistaen vuosien 2022 ja 2023 aikana.

Koulutus 2030 (Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot) visioi, millaista osaamista

tulevaisuudessa tarvitaan ja millainen toimintaympäristö sen mahdollistaa. Työskentelyyn osallistui kaikkiaan 1 000 työntekijää sekä lähes 4 000 huoltajaa ja oppijaa. Perusviestinä on luoda yhteiset suuntaviivat ja jättää tilaa leikkipuistojen, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten omille valinnoille.

Ydintavoitteena ovat hyvinvoivat ja oppivat helsinkiläiset sekä laaja-alaisen sivistyksen ja kestävä tulevaisuuden edistäminen. Samalla haetaan ratkaisuja segregaaation hillitsemiseen ja ehkäisemiseen yhdessä muiden toimijoiden ja tutkijoiden kanssa. Osallistavien tilaisuuksien ja empiirisen tiedon lisäksi tavoitteet pohjautuvat muun muassa EU:n, Sitran, OECD:n ja kaupungin omaan tutkimustietoon.

Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot -julkaisu julkaistiin vuoden 2024 helmikuussa. Tehty työ vaikuttaa toimialan tulevien vuosien tavoitteisiin ja myös alan edunvalvontaan. Julkaisussa määritellään viisi tavoitealuetta, joiden keskeinen lähtökohta on tulevaisuususkon varmistaminen helsinkiläisille oppijoille. Alueet ovat:

- Vahvistamme ydintietoja ja -taitoja sekä sosiaalisten ja tunnetaitojen kehittämistä
- Työskentelemme tasa-arvoisen oppimisen puolesta
- Varmistamme yhteisöllisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin arjessa
- Panostamme henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin
- Tutkimus ja tieto ohjaavat työtämme

Koulutus 2030 konkretisoituu palvelukokonaisuuksien omissa toimintasuunnitelmissa. Se on osa Kasvun paikka -kaupunkistrategiaa ja kytkeytyy myös tavoitteeseen lisätä tiedolla johtamista.

Lue Helsinki oppii – tulevaisuuden taidot -julkaisu kaupungin verkkosivulta: <https://helsinkioppii.hel.fi/oppiminen/tulevaisuuden-aidot/>

Bloomberg-Harvard-hanke turvallisuuden kokemuksen parantamiseksi

Helsinki osallistui vuosina 2022–2023 pormestarin sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtajan johdolla amerikkalaisen Bloomberg Philanthropies -säätiön ja Harvardin yliopiston ohjelmaan, jossa etsittiin ratkaisuja lasten ja nuorten turvallisuuden kokemuksen paranemiseen. Pyrimme panostamaan ennalta ehkäisevään työhön sekä toimintamalleihin ongelmiin puuttumiseksi yhdessä eri ammattilaisten ja paikallisten toimijoiden kanssa. Hankealueeksi valittiin Helsingin kaupunkiuudistusalueista Kannelmäki ja toteuttajatiimissä oli edustus kaupungin jokaiselta toimialalta sekä poliisista.

Kannelmäen peruskoulu oli osallisena hankkeessa muun muassa järjestämällä matalan kynnyksen tilaisuuksia virallisten vanhempainiltojen lisäksi ja sisällyttämällä ohjelmaansa lasten ja nuorten turvallisuuskävelyn. Eri tapaamisissa saimme palautetta ja ideoita suoraan lapsilta kaupunki-ympäristön parannuksiin.

Vapaa-ajan aktiviteetteja ja harrastuksia tarjotaan nyt kohdennetusti alueen lapsille ja nuorille uuden palvelun kautta. Koulun, nuorisopalveluiden ja poliisin yhteistyö tiivistyi, ja hankkeessa opittua ja kehitettyä hyödynnetään myös muilla Helsingin alueilla.

Kiusaamisen, väkivallan ja poissaolojen vastavoimaksi yhteisöllisyys

Koronan jälkeinen tilanne ja maailmantapahtumien tuoma epävarmuus näkyi vuoden mittaan niin kaupungin kuin valtakunnan tasolla oppijoiden mielen hyvinvoinnin laskuna, poissaoloina ja epätoivottuina ryhmäilmiöinä. Niiden juurisyihin, tärkeimpänä yhteisöllisyyden puutteeseen, pyritään puuttumaan vahvistamalla lasten ja nuorten kiinnittymistä kouluyhteisöön ja heidän turvallista arkeaan.

SKY-hanke (Sitouttava kouluyhteistyö) 2022–2023 käynnisti yhteisöllisyyttä vahvistavan työn oppilaiden lisääntyneiden poissaolojen vähentämiseksi ja kouluyhteisöön kiinnittymisen vahvistamiseksi. Työ tähtää koulun toimintakulttuurin muokkaamiseen turvalliseksi niin, että jokaisella on siellä hyvä olla, hyväksyttynä osana yhteisöä. Turvallisessa ympäristössä on mahdollista oppia ja kehittyä.

Työ pyrkii vaikuttamaan asenteisiin ja luomaan kouluihin hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta tukevia pedagogisia käytäntöjä. Toimintamallit pohjaavat kansallisista ja kansainvälisistä tutkimuksista saatuun tietoon. Helsingissä

suunnitteluun osallistettiin laajasti niin nuoria kuin kasvatuksen ammattilaisia sekä kaupungin eri toimijoita.

Helsingin jokaisella koulualueella oli oma SKY-asiiantuntijansa, joka toimi alueensa koulujen kehittämistyön fasilitaattorina koulujen omien resurssien ja tarpeiden mukaisesti. Pedagogisia vaikuttamisen keinoja ovat muun muassa oppilaiden myönteinen kohtaaminen ja näkyväksi tuleminen, ryhmäyttävä toiminta, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus sekä koulun aikuisten esimerkki rakentavan vuorovaikutuksen mallintamisessa.

Lisäksi SKY-hankkeessa päivitettiin ja kehitettiin yhtenäisiä toimintamalleja kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumiseen. Näiden juurisyihin pyritään pääsemään kiinni varhaisemmassa vaiheessa muun muassa entistä tarkemman tietopohjaisen seurannan avulla.

Helsingin nollatoleranssi vihapuheelle ja rasismille

Helsingin kaupungin nollatoleranssi vihapuheelle kaikissa toiminnoissaan on ura-uurtava linjaus Suomessa. Oikeusministeriön rahoittama Ehkäise polarisaatiota ja vahvista turvallisuutta -moniammatillinen yhteistyö Helsingissä -hanke sisältää kaupunkitasoisia toimenpiteitä turvallisuuden vahvistamiseksi ja epätoivottujen ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi. Kehittämistyön toimenpiteenä luotiin Helsingin kaupungissa vihapuheeseen puuttumisen toimintamalli, joka jalkautetaan laajasti kasvatukseen ja koulutuksen toimialalle.

Työ sosiaalisten ja tunteiden vahvistamiseksi on pitkäjänteistä ja jo tuonut myönteisiä tuloksia.

Turvallisuutta vahvistettiin ammattilaisten osaamista kehittämällä. Vuonna 2023 järjestettiin koulutuksia epätoivottujen ilmiöiden, kuten nuorisoriikollisuuden, jengiytymisen ja radikalisoitumisen, tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen kaupungin ammattilaisille, kuten rehtoreille, päiväkotien johtajille, oppilas- ja opiskeluhuollolle ja opettajille. Lisäksi polarisaation ja vastakkainasetteluiden ennaltaehkäisystä ja haastaviin tilanteisiin puuttumisesta järjestettiin pienryhmäkoulutuksia.

Työ sosiaalisten ja tunteiden vahvistamiseksi on pitkäjänteistä ja jo tuonut myönteisiä tuloksia, mikä näkyy kansallisen kouluterveyskyselyn parantuneina yhteisöllisyyden arvosanoina Helsingissä.

Vuonna 2023 eurooppalaiseen OECD-tutkimukseen oppilaiden hyvinvoinnista ja siihen vaikuttavista tekijöistä osallistuivat Suomesta 10–11-vuotiaat ja 15–16-vuotiaat perusopetuksen ja toisen asteen oppilaat. Olemme olleet mukana tutkimuksessa jo vuodesta 2019. Se antaa maittain vertailukelpoista tietoa siitä, miten kouluissa voidaan, ja mihin asioihin kasvatukseen ja koulutuksen kehittäjien ja toteuttajien tulisi kiinnittää huomiota.

Tuottavuus

Vuonna 2023 toimialan tuottavuus selvityksiä tehtiin perusopetuksessa, toisella asteella ja hallinnossa. Tuottavuustoimia on suunniteltu ja käynnistetty kaikilla palvelualueilla. Johtamisen vahvistaminen on tunnistettu kaikissa palvelukokonaisuuksissa yhdeksi tuottavuustoimenpiteeksi. Myös hallinnossa kaksi tuottavuustoimenpidettä liittyy esihenkilötyön tukemiseen.

Kuva: Maija Astikainen

3. Palvelukokonaisuudet vuonna 2023

3.1 Varhaiskasvatus

Alle kolmivuotiaiden lasten määrä varhaiskasvatuksessa kasvoi edelleen. Alan oppisopimuspaikkoja lisättiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen piirissä oli vuonna 2023 keskimäärin 34 328 (34 728 vuonna 2022) lasta. Vuonna 2023 kaupungin suomenkielisiä päiväkotia oli 285, joissa oli 24 988 (24 735) lasta. Perhepäivähoidossa oli 412 (464) lasta. Maksusitoumusasiakkaita oli 397 (452). Kotihoidon tukea sai 4 982 (5 522) ja yksityisen hoidon tukea 3 298 (3 194) kuntalaista. Avoimen varhaiskasvatuksen Kotiva-kerhoja oli 13 leikkipuistossa, ja niihin osallistui 251 (361) lasta. (Lukumäärät ovat vuoden keskiarvoja.)

Vuoden tapahtumia

Maaliskuun 2023 alusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksut muuttuivat valtakunnallisesti. Maksuttoman hoidon tulorajaa korotettiin 33 %, mikä kasvatti Helsingissä jonkin verran nollamaksuluokan asiakasmäärää. Yksityisen hoidon tuen kuukausittaista kuntalisää (Helsinki-lisä) korotettiin 40 euroa, jolla pyrittiin vahvistamaan yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä.

Varhaiskasvatuslaissa uudistettiin yksityisten päiväkotien perustamisen lupamenettely. Lupa haetaan aluehallintovirastolta (AVI) ennen toiminnan aloittamista. Tällä pyritään turvaamaan yksityisen päiväkotitoiminnan

laatu ja lain toteutuminen toiminnassa. Vastuu yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksesta ja valvonnasta on edelleen kunnalla.

Valtakunnallinen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu jatkui. Osana kokeilun valtakunnallista seurantatutkimusta toteutettiin syksyllä 2023 ensimmäisellä luokalla olevien lasten arviointitutkimus. Kokeilu päättyi vuonna 2024, ja sen loppuraportti valmistuu vuoden 2025 aikana, jonka jälkeen hallitus tekee arvon jatkotoimista.

Vuonna 2023 alkoi inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja kolmitasoisen tuen kehittämistyö. Kehittämistyön tavoitteena on luoda toimivat rakenteet, jotta lapset saavat tarvitsemaansa tukea lähtökohtaisesti omassa lapsiryhmässään oikea-aikaisesti kolmitasoisen tuen mahdollisuuksia hyödyntäen. Tuen vaikuttavuuden arvioinnin avulla rakenteellinen tuki osataan kohdentaa tehokkaasti ja tuen muotoja käytetään joustavasti ja monipuolisesti unohtamatta pedagogisen tuen muotoja. Tavoitteena on, että tuen prosessit ja vastuut tuen järjestämisessä ovat selkeät koko kaupungissa, mukaan lukien monialainen yhteistyö. Kehittämistyön aikana opetus- ja kasvatushenkilöstö saa pedagogisia työkaluja ja osaamista lapsen tuen arviointiin, toteuttamiseen ja vaikuttavuuden arviointiin sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteuttamiseen.

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin myös leikkipuistoissa, ja leikkipuistoissa toimintaan osallistui 2 300 lasta. Kevään ajan moni leikkipuistoista oli suljettuna päiväkotien henkilöstöpulan vuoksi. Osa leikkipuistojen henkilökunnasta siirtyi päiväkoteihin turvaamaan lakisääteistä varhaiskasvatusta. Syyskaudella leikkipuistojen toiminta palautui ennalleen, sillä päiväkotien henkilöstö- ja sijaintilanne oli parempi.

Työtä ja kehitystä Helsingissä

Vuoden 2023 aikana Helsingin varhaiskasvatuksessa tehtiin paljon myönteistä toiminnan laatua kehittävää työtä. Julkisudessa toki ovat korostuneet haasteet erityisesti henkilöstövajeen osalta.

Varhaiskasvatuksessa alle kolmivuotiaiden lasten määrän kasvu jatkui. 1–2-vuotiaiden osallistumisaste nousi 63 prosenttiin edellisen vuoden 60 prosentista. Taustalla on pidempiaikainen muutos, jossa pienten lasten osuus on kasvanut.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen piirissä

34 328

lasta

Helsingin kaupunki jatkoi päiväkotiansa tarveperusteista rahoitusta alueen sosio-ekonomisen taustan mukaan ja päivitti rahoituksen kriteerit vuonna 2023. Tavoite on ehkäistä segregatiota kohdistamalla tuki niihin varhaiskasvatusyksiköihin, joissa eriarvoistumisen ehkäisemisen tarve on suurin.

Kaupunkistrategian mukaista lukemisen pääkaupunki -tavoitetta edistettiin suunnitelman mukaisesti eri toimenpitein. Uutena työvälineenä päiväkotien opettajien käyttöön koottiin niin sanottu lukutarjotin. Se sisältää toimenpide-ehdotuksia siitä, miten lasten lukemista ja lukuinnostusta voi lisätä. Henkilöstö on kokenut lukutarjottimen helpoksi tavaksi toteuttaa strategiaa omassa työssään.

Vuonna 2022 syyskuussa voimaan astuneen perhevapaaudistuksen vaikutukset toimintaamme olivat vuonna 2023 toistaiseksi pienet. Muutos koskee 4.9.2022 jälkeen syntyneitä lapsia, jotka voivat aloittaa varhaiskasvatuksessa yhdeksänkuuisina. Helsingissä syntyi 6 086 lasta vuonna 2023 eli lähes saman verran kuin vuonna 2022 (6 176).

Veto- ja pitovoiman vahvistamista
Pormestari Juhana Vartiaisen keväällä 2022 asettama varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmä pyrkii vaikuttamaan henkilöstön saatavuuteen niin kaupunki- kuin kansallisella tasolla. Ryhmä kokoontui yhdeksän kertaa vuonna 2023. Työryhmän työskentely jatkuu helmikuulle 2024. Arjen

toimivuuteen on etsitty ratkaisuja muun muassa sijaisjärjestelyjä sujuvoittamalla ja rekrytointia sekä koulutus- ja urapolkuja kehittämällä. Keskitetty henkilöstön saatavuuden edistämisen yksikkö aloitti toimintansa vuoden alusta. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään johtava oppisopimuskoulutus alanvaihtajille herätti keväällä suurta kiinnostusta, ja koulutukseen saatiin runsaasti hakijoita. Koulutuksessa aloitti 20 alanvaihtajaa.

Muunkielisille varhaiskasvatuksen työntekijöille järjestettiin ammatillisen työkielen koulutuksia alueellisten tarpeiden mukaisesti. Helsingin kaupungilla alkoi kokeilu, jossa osalle päiväkotien työntekijöistä tarjotaan mahdollisuutta opiskella suomea työajalla, painotuksena erityisesti varhaiskasvatuksessa käytettävä sanasto. Osallistujat antoivat myönteistä palautetta; koulutuksen nähtiin nopeuttavan perehtymistä ja helpottavan työtä.

Esiopetuksesta vastaaville varhaiskasvatuksen opettajille järjestetään vuosittain syyskauden alussa koulutuspäivä, ja toimintamallia laajennettiin vuonna 2023 järjestämällä omia tilaisuuksia myös muille ammattilaisille, kuten varhaiskasvatuksen opettajille, lastenhoitajille ja avustajille. Tilaisuuksien nähtiin vahvistavan ammatti-identiteettiä ja vahvistavan osaltaan pitovoimaa helpottamalla vertaistuen ja tiedon jakamista.

Jatkoimme kannusteluisien ja -palkkioiden sekä yhdenvertaisuuslisän käyttöä, samoin

joustavan haun menettelyä, joustavia pätevyystamiskoulutuksia ja kahden päivän perehdytysmallin käytäntöä.

Laatutyötä ja kehitystoimia

Helsingissä toteutettiin laaja varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen kehittämishanke, jossa vahvistettiin inklusiivista toimintakulttuuria edelleen ja otettiin käyttöön varhaiskasvatuksen kolmitasoinen tuki.

Kaikilla varhaiskasvatusalueilla toimii kaksi KAMU-varhaiskasvatuksen opettajaa, joiden tehtävänä on tukea inklusiivisen toimintakulttuurin ja yleisen tuen käytänteiden kehittämistä lapsiryhmissä, Lisäksi joka alueella työskentelee projektisuunnittelija, joka tukee alueen toimijoita inklusiivisen toimintakulttuurin ja kolmitasoisen tuen johtamisessa ja toteutuksessa. Tuotimme henkilöstölle tukimateriaalia, kuten uudistetun lapsen tuen käsikirjan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Kehittämistyö jatkuu vuonna 2024.

Esiopetuksen inklusiivista toimintakulttuuria kehitettiin varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen kehittämishankkeen lisäksi osana erillistä esi- ja perusopetuksen inklusiivisen toimintakulttuurin ja oppimisen tuen kehittämishanketta. Esiopetuksen näkökulmasta keskeistä oli kaikille sopiva siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen -tukimateriaalin ja Yhdessä oppimisen suunnitelma -lomakkeen käyttöönotto kaupunkitasoisesti. Lisäksi

esiopetusyksiköiden käyttöön on laadittu Yksilökohtaisen opiskeluhuollon monialaisen yhteistyön prosessikuvaus.

Valtakunnallinen varhaiskasvatuksen arviointijärjestelmä Valssi oli pilottikäytössä Helsingissä. Noin 50 vapaaehtoisen yksikön henkilöstö osallistui vastaamalla itsearviointikyselyyn, jossa tuli arvioida varhaiskasvatuksen eri osa-alueiden toimivuutta. Vastausten pohjalta päiväkotien johtajat pystyvät kohdentamaan kehitystoimia entistä tarkoituksenmukaisemmin, mikä vahvistaa laatutyötämme ja kokoaa entistä tarkempaa ja yhdenmukaisempaa tietoa kaupunkitasolla. Rakenteeltaan ja kysymyksiltään selkeänä se otettiin Helsingissä tervetulleena vastaan.

Arvioimme vuonna 2023 myös päiväkotien johtamisrakennetta kehitystarpeiden kartoittamiseksi. Arvioinnin tavoitteena oli muodostaa yhteinen näkymä tulevaisuuden johtamisrakenteesta, joka tukee esihenkilöiden ja työyhteisöjen hyvinvointia ja varmistaa, että esihenkilöillä on tarvittava aika henkilöstön ja pedagogiikan johtamiseen. Osana johtamisrakenteen arviointia haastattelimme päiväkodin johtajia ja varajohtajia, toteutimme työyhteisöille sisäisen kyselyn ja kävimme keskustelua johtamisrakenteesta esihenkilöiden HR-tietopajoissa ja yhteisessä seminaarissa. Arvioinnin pohjalta johtamisrakennetta kehitetään ja pilotoidaan vuonna 2024.

Onnistumisia ja haasteita

Yksi toimialan sitovista tavoitteista vuodelle 2023 oli parantaa henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä. Varhaiskasvatukseen sitovan tavoitteen mittarina oli Stadin AO:ssa varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimus-koulutuksessa aloittaneiden määrän kasvu vähintään 20 % verrattuna vuoteen 2022. Vuonna 2023 oppisopimuskoulutuksen aloitti 253 (181 vuonna 2022) henkilöä, mikä ylitti tavoitteemme, joka oli 218 henkilöä. Oppisopimustavoite myös vahvisti palveluiden rajojen ylittävää yhteistyötä ja yhteisöohjautuvuutta Stadin AO:n kanssa. Oppisopimuksella opiskelleet ovat antaneet hyvää palautetta päiväkotien ohjauksesta opiskelussa. Ohjaus oli käytännössä sujuvaa työparin kanssa yhdessä tekemistä. Työsuhteessa olevia lastenhoitajia kannustimme monimuoto-opintoihin ja tuimme heidän opiskeluaan.

**Vuonna 2023
varhaiskasvatuksen
lastenhoitajien
oppisopimuskoulutuksen
aloitti 253 henkilöä.**

Vahvistimme edunvalvontatyötämme aktiivisesti poliittisten tahojen ja yhteistyöverkostojen kanssa. Varhaiskasvatukseen

liittyviä tavoitekirjauksia sisällytettiin hallitusohjelmaan, minkä ansiosta pääkaupunkiseudulla on saatu jatkettua seuraavalle vuodelle muun muassa monimuotokoulutuksia.

Vuoden 2023 haasteita olivat kustannusten ja työvoimavajeen kasvu. Kustannuksia nostivat alle kolmivuotiaiden määrän kasvun lisäksi henkilöstön palkankorotukset ja vuokratyöntekijöitä välittävän Seuren hinnankorotukset. Myös lasten ilmoittamat tomat poissaolot lisääntyivät edelleen ja kuormittivat varhaiskasvatusta. Tähän pyrittiin vaikuttamaan tiedottamisella ja keskustelulla huoltajien kanssa.

Henkilöstövaje näkyi erityisesti pätevien opettajien ja erityisopettajien kasvaneena pulana. Avoimiin paikkoihin oli vaikea saada hakijoita.

Henkilöstökyselyt ja tarkastuslautakunnan selvitys

Henkilöstökysely Fiilarin tulokset 2023 kertovat vahvoista voimavaratekijöistä. Työ päiväkodeissa koetaan merkitykselliseksi: 96 % henkilöstöstä kokee, että työ edellyttää luovuutta, 94 % kokee, että työllä on merkitystä ja 94 % tuntee tulevaisuutensa nähdyn ja hyväksytyksi työyhteisössä. Koko kaupungin tuloksiin verrattuna varhaiskasvatuksen työyhteisön tulos 8,2 ja johtamisen tulos 8,0 ovat kaupungin tuloksia paremmat. Kehitettävänä asioina tuloksista nousevat työhyvinvoinnin parantaminen ja työssä jaksamisen tuki.

Helsingin kaupungin tarkastuslautakunta selvitti vuonna 2023 oman arviointinsa pohjalta varhaiskasvatuksen toimintaa. Pääkysymyksenä oli, onko kaupunki parantanut henkilöstön työhyvinvointia sekä pito- ja vetovoimaisuutta varhaiskasvatuksessa. Kaupunkistrategiassa on tavoitteena laatia toimenpiteet varhaiskasvatuksen henkilöstön saataavuuden parantamiseksi ja toteuttaa niitä valtuustokauden aikana. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on erittäin monilla toimenpiteillä pyrkinyt parantamaan henkilöstön saatavuutta, mutta siitä huolimatta henkilöstön työhyvinvointi sekä pito- ja vetovoima ovat heikentyneet. Kyseessä on valtakunnallinen haaste. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ja kaupungin hallitus on antanut tarkastuslautakunnan esittämiin toimiin selvitykset, ja valtuustolle on raportoitu, mihin toimiin ryhdytään.

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin osana vaarojen arviointia psykososiaalisen kuormituksen arviointi varhaiskasvatuksen esihenkilöille. Työn vaarojen arviointi on osa säännöllistä ennakoivaa työsuojelutoimintaa ja työhyvinvoinnin kehittämistä. Lisäksi toteutettiin Mitä kuuluu -kierros, jossa varhaiskasvatusjohtaja Miia Kemppi ja aluepäälliköt tapasivat työntekijöitä Teams-tilaisuuksissa. Tilaisuudet järjestettiin alueellisesti, jotta niissä oli mahdollisuus syventyä nimenomaan aluetta koskeviin ajankohtaisiin teemoihin, vastata kysymyksiin ja keskustella arjesta. Tilaisuudet saivat kiitosta: osallistujat kokivat ne hyödyllisiksi ja helpoiksi osallistua.

Vuonna 2023 ei tehty asiakastytyväiskyselyä. Seuraava, pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen asiakaskysely tehdään vuonna 2024.

3.2 Suomenkielinen perusopetus

Koulut edistivät valitsemiaan strategisia tavoitteita arjessaan. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksessa päästiin sitovaan tavoitteeseen, ja kaupungin ammattilaisten yhteistyötä tiivistettiin lasten ja nuorten tukemiseksi.

Suomenkielisen perusopetuksen oppilasmäärä Helsingissä oli 43 453 (42 815 vuonna 2022) kaupungin 88 koulussa (oppilasmäärä on kahden laskentapäivän 20.9. keskiarvo). Erityisoppilaiden osuus oppilaista pysyi lähes samalla tasolla: vuonna 2023 oppilaista 15,3 % (14,5) oli erityisopetuksessa suomenkielisessä opetuksessa. Heistä lähikouluissa integroituna erityisoppilaina oli 8,2 % ja erityisluokilla 7,0 %. Vieraskielisten oppilaiden osuus oli 26,2 % (24,8).

Perusopetuksen strategiatyö eteni tavoitteiden mukaisesti ja oli vahvasti osa koulujen arkea. Koulut valitsivat strategiatarjottimelta lukuvuodelle 2023–2024 kaksi strategiatavoitetta, joihin erityisesti syvennettiin tunnistamiensa tarpeiden pohjalta.

Perusopetuksen strategiatarjottimen tavoitteet vuosille 2023–2025 ovat:

1. Koulumme rakenteet ja toimintatavat vähentävät sisäistä segregaatiota
2. Yhdessä opettaen jokainen lapsi oppii
3. Lasten kasvatus on kumppanuutta
4. Vahvistamme oppilaiden koulu yhteisöön kiinnittymistä ja läsnäoloa
5. Aktiivisuus on osa jokaisen koulumme oppilaan jokaista koulupäivää
6. Kehitämme yhteisöllisyyttä tukevia toimintarakenteita
7. Tuemme oman työn johtamista, työhyvinvointia sekä palautumista osaamista kehittämällä
8. Kehitämme koulumme kielitietoista pedagogiikkaa siten, että kaikessa toiminnassa huomioidaan kielen keskeinen rooli ja merkitys
9. Koulussa vahvistamme aktiivisesti lukemisen kulttuuria yhteistyössä kirjastojen kanssa

Peruskouluissa opetettiin tunne- ja vuorovaikutustaitoja suunnitelmallisesti. Tätä tukevat myös Kouluterveyskyselyn 2023 tulokset, joiden mukaan Helsingin kaupungin koulut erottuvat myönteisesti koko maahan verrattuna 4.- ja 5.- sekä 8.–9.-luokkalaisten empatia- ja yhteistyötaitoissa. Perusopetuksen sitovana tavoitteena oli tunne- ja vuorovaikutustaitojen käyttö siten, että vähintään 80 % kouluista käyttää systemaattisesti jotain sovittua ohjelmaa. Tavoite saavutettiin vuonna 2023 tuloksella 98 %.

Monialaista ammattilaisten yhteistyötä kehitettiin

Helsingissä perusopetuslain mukaisessa iltapäivätoiminnassa oli ennätysellinen määrä oppilaita, yli 10 300. Iltapäivätoiminta 1.- ja 2.-luokkalaisten laajeni syksyllä 2023 lähes kaikkiin leikkipuistoihin, ja siihen osallistui 2 300 oppilasta. Onnistuimme tavoittamaan hyvin vieraskielisiä perheitä. Työtä tuki uusien rakenteiden luominen monikielisten ohjaajien ja erityisen tuen yksikön kanssa. Lisäksi työ iltapäivätoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen varhaisen tuen ammattilaisten kanssa lisäsi iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrää.

Opettajien ja perushenkilöstön lisäksi kouluissa tarvitaan monialaista osaamista, ja tätä kokonaisuutta edistettiin vahvasti vuoden 2023 aikana. Esimerkiksi oppimisen tuessa vahvistimme kaupunkitasoista verkostoitumista, mikä tukee koulujen työtä lasten ja nuorten kanssa.

Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen kaupunkitasoinen palvelumalli kokoaa yhteen eri tahojen palvelut ja toimii ammattilaisten apuvälineenä heidän suunnitelluissa ja järjestäessään lapsen ja nuoren tarvitsemää tukea. Uudessa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyössä luotiin uudenlaiset yhteistyörakenteet opiskeluhoitoon ja kehitysvammaisten lomatoimintaan, jotka ovat sote-rahoitteisia mutta Kaskon tuottamia.

Liikkuminen, harrastaminen ja lukutaito

Liikkumisen ja harrastustoiminnan edistäminen on tärkeä perusopetuksen tavoite. Onnistuimme siinä, että lapsille ja nuorille oli tarjolla paljon erilaista tekemistä ja kaikissa kouluissa tarjottiin harrastustoimintaa, johon osallistui yhteensä noin 6 000 oppilasta. Liikkumismahdollisuuksia edistettiin myös koulupihojen kunnostamisella ja kehittämisellä.

Perusopetuksessa on käytössä KouluPT-toimintamalli. Elokuusta 2023 alkaen KouluPT-toiminta siirtyi kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan vastuulta kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. KouluPT-toimintaa oli 16 koululla, joissa toiminta yhteistyössä henkilöstön ja oppilashuollon kanssa kohdistuu vähän liikkuviin nuoriin, myös huoltajan ja oppilaan aloitteesta. Syksyllä 2023 KouluPT-ohjaajat sijoitettiin kouluihin tarveperusteisesti huomioiden kaupunkiudistusalueet ja liikkumista koskevat tiedot. Syksyn aikana KouluPT-tiimi on muun muassa pitänyt yhteensä 336 liikuntaneuvontatilaisuutta. Toiminnan taustalla ovat valtakunnalliset Move!-mittaukset, joiden mukaan 40 %:lla helsinkiläisistä 8.-luokkalaista fyysinen toimintakyky oli tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista.

Kouluissa edistettiin Lukemisen pääkaupunki-tavoitetta lukutaidon ja lukuinnostuksen kasvattamiseksi. Esimerkkejä toimenpiteistä ovat muun muassa Keinutien ala-asteen

Kuva: Jussi Hellsten

Lukuympyrä-projekti, Pitäjänmäen peruskoulun lukutaidon käsikirja, Puotilan ala-asteen oppimisympäristön kehittäminen lukemista tukevaksi ja Itäkeskuksen peruskoulun lukulauantai. Kulttuuripolkuihin kuuluvat kirjastovierailut ja kirjavinkkaukset 1.-, 3.- ja 7.-luokkalaisille.

Henkilöstön kielitietoisuutta vahvistettiin kaikissa kouluissa. Henkilöstöä koulutettiin laajasti kirjallisuuden ja lukemisen pedagogiikkaan, ja koulut toteuttivat innostuneesti tavoitetta arjessaan.

Oppilaiden kiinnostusta kouluun vahvistettiin

Tutkimusten (Karvi, 2022) ja käytännön kokemuksen mukaan oppilaat kaipaavat kouluihin lisää turvallisia aikuisia, joilla on aikaa jutella kiireettömästi ja olla läsnä. Helsingissä on vastattu tarpeeseen kehittämällä kouluvalmentajatoimintaa vuodesta 2019 alkaen, ja se vakinaistettiin vuonna 2023.

Helsinki palkkasi 25 kouluvalmentajaa suomenkielisiin kouluihin vakinaiseen työsuhteeseen. Kouluvalmentaja on muun henkilökunnan apuna koulunkäynnin tukemisessa, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisessa sekä muun muassa kiusaamisen ja poissaolojen ehkäisyssä.

Myös monikieliset ohjaajat ovat koulun turvallisia aikuisia, jotka tukevat vieraskielisten oppilaiden koulunkäyntiä. Vuonna 2023 he myös lisäsivät tietoisuutta eri mahdollisuuksista opinpolulla ja aktivoivat oppilaita ja huoltajia hakemaan painotettuun

opetukseen sekä iltapäivätoimintaan. Oppilaiden hyvinvointia ja tunne- ja vuorovaikutustaitoja tuettiin onnistuneesti kouluissa Sitouttavan koulu yhteistyön (SKY-hanke) asiantuntijoiden voimin.

Kiusaamisen ehkäisyyn kouluissa kehitettiin tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäksi sähköisiä palautekanavia kiusaamisesta, väkivallasta, häirinnästä tai syrjinnästä ilmoittamiseen. Huoltajien ja oppilaiden on mahdollista tehdä ilmoituksia Aula-palvelun kautta, nimellä tai nimettömänä.

Muita vuoden 2023 toimenpiteitä

Oppivelvollisuuden laajentamisessa peruskoulujen ohjauksen ja valvontavastuu toteutui hyvin, ja peruskoulun päättäneet nuoret ohjattiin onnistuneesti toisen asteen opintoihin. Ilman paikkaa jääneet ohjattiin asuinkunnan jatko-ohjaukseen. Painopisteinä oli muun muassa vieraskielisten sekä erityisen tuen oppijoiden sujuvien opinpolkujen sekä jatkokoulutuspaikan varmistaminen. Perusopetuksessa oppilaanohjausta tehostettiin ja lisättiin.

Syksyllä 2023 lähikouluprosentti kasvoi sekä 1. ja että 7. vuosiluokalla viime lukuvuoteen nähden. Se oli ensimmäisen luokan syksyllä 89,9 %. Yhä useampi oppilas valitsi oman oppilasalueensa koulun. Vetovoimainen lähikoulu on tärkeä perusopetuksen tavoite, ja veto- ja pitovoiman parantamiseen panostettiin. Erityisen tuen palveluverkkoa kehitettiin onnistuneesti niin, että kaikilla oppilailta, jotka tarvitsevat luokkamuotoista erityisopetusta, on mahdollisuus aloittaa peruskoulun opinnot omassa

lähikoulussaan. Kehitysvammaisten lasten opinpolkua sujuvoitettiin ja selkeytettiin varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Syksyllä 2023 valmisteltiin toimenpiteitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärävalinnan prosessin yhtenäistämiseksi perusopetuksessa. Kehittäjäopettajat kouluttivat henkilöstöä teemaan, lokakuussa järjestettiin vuosittainen perusopetuksen S2-opetuksen kehittämispäivän 100 hengen seminaari.

Pohjoismaisen koulun (Nordiska skolan) valmistelu saatiin päätökseen, ja koulu aloittaa toimintansa elokuussa 2024 Yhtenäiskoulun tiloissa Käpylässä. Oppilaat opiskelevat koulussa sekä suomen että ruotsin kielellä.

Segregaation ehkäisyssä perusopetuksen tarveperusteista rahoitusta voitiin päivittää uuden tietoaaineiston avulla aluepohjaisesta yksikkökohtaiseen laskentamalliin. Rahoitus kohdistuu nyt entistä paremmin niihin kouluihin, joilla on tarvetta eriarvoisuuden ehkäisemiseen.

Helsinki oli mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Seuranta-arviointi tehtiin 1. luokalla syksyllä, ja se toistetaan vuonna 2024.

Henkilöstön pito- ja vetovoiman edistämiseksi perusopetuksessa koulutettiin 13 uutta vertaismentoria. Rekrytoinnin kannustinpalkkiot otettiin käyttöön TOY-, POI- ja EAU-luokkien koulunkäynninohjaajilla ja erityiskoulunkäynninohjaajilla sekä

erityisluokanopettajilla. Peruskoulujen erityiskoulunkäynnin ohjaajien kelpoisuus (TOY; POI; EAU) kasvoi noin 70 prosentista 96 prosenttiin.

Perusopetuksessa toteutettiin suurten peruskoulujen johtamisen arviointi. Perusopetuksessa otettiin käyttöön Kaskon kohdennetun työyhteisötuen malli ja kohdennettua tukea tarvitsevia työyhteisöjä tunnistettiin muun muassa Kunta10-kyselyn tuloksia hyödyntäen.

Henkilöstön saatavuusyksikössä aloitti perusopetuksen saatavuusasioiden edistämisen parissa HR-suunnittelija.

Fiilari-henkilöstökyselyn tuloksissa 2023 perusopetuksessa kehittyivät muun muassa työyhteisö ja johtaminen. Etenkin kaupungin johtamisen kulmakivien mukaisen johtamisen koetaan kehittyneen.

3.3 Lukiokoulutus Helsingissä

Vuonna 2023 lukioissa kasvatettiin opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunnetta ja liikunnallisuutta. Toimintaympäristön haasteita hyvinvoinnille ratkottiin yhteistyöllä palvelukokonaisuuksien kesken ja kaupungin toimialarajojen yli.

Helsingin kaupungin suomenkielisissä kaupungin ylläpitämissä lukioissa opiskeli vuonna 2023 yhteensä 8 831 (8 469) opiskelijaa. Kaupungin ylläpitämässä aikuislukiossa suomenkielisiä tutkinto-

opiskelijoita oli 205 (258). (Opiskelijamäärät ovat laskentapäivien 20.9 ja 20.1. painotettuja keskiarvoja.)

Kaupungilla oli 11 suomenkielistä ja kolme ruotsinkielistä lukiota sekä yksi suomenkielinen aikuislukio. Töölön ruotsinkielisen päivälukion yhteydessä on lisäksi aikuislinja. Lukiokoulutuksen aloituspaikkoja oli tarjolla 2 774 (2 786) suomenkielisissä päivälukioissa.

Tutkintokoulutukseen valmentavan TUVAKoulutuksen kaikista opiskelijoista 13 % teki opintoja lukioissa. Oppivelvollisista TUVAKoulutuksen opiskelijoista 22 % teki lukio-opintoja. Vuoden 2023 yhteishaussa peruskoulun päättävistä 69,6 % (73,7) haki ensisijaisesti lukioon (ei ruotsinkieliset).

Opiskelijoiden yksinäisyys väheni, hyvinvoinnin tuen tarve jatkuu

Itsensä tärkeäksi osaksi kouluuyhteisöä kokevien lukiolaisten osuus kaikista lukio-opiskelijoista on laskenut Helsingissä useana peräkkäisenä vuonna. Lukiokoulutuksen sitova tavoite vuodelle 2023 oli pysäyttää lasku. Siinä onnistuttiin erinomaisesti niin, että laskun pysähtymisen lisäksi osuus kasvoi: yhteisöllisyyttä koki tuntevansa 49,6 % opiskelijoista, mikä vastaa tilannetta ennen koronaa vuonna 2019. Lukioissa tehty työ yhteisöllisyyden kasvattamiseksi kantoi hedelmää.

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukio-opiskelijoiden hyvinvointi kasvoi myös muilla osa-alueilla, joihin erityisesti panostettiin. Esimerkiksi itsensä yksinäiseksi kokevien

osuus laski 17,9 prosenttiin (21,2 prosenttia vuonna 2022) ja vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus kasvoi 21,9 prosenttiin (18,5). Toiseen asteen koulutuksessa koronasulun vaikutukset etenkin haavoittuvimmassa asemassa olleisiin oppijoihin näkyivät kuitenkin oppilaitoksissa opiskelijoiden normaalia suurempana levottomuutena.

Vaikka kehitys oli useilla mittareilla positiivista, tuloksissa korostuivat mielenterveyden haasteet. Sosiaaliset tilanteet saattoivat aiheuttaa kitkaa, jonka selvittämisessä henkilöstö auttoi. Myös oppivelvollisuuden laajeneminen kasvatti niiden opiskelijoiden osuutta, joilla oli tuen tarpeita ja haasteita opiskeluvalmiuksissa.

Opiskelijoiden tuen tarve kohdistuu kyselyn mukaan kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin, minkä ratkaisemiseksi tarvitaan edelleen moniammatillisia keinoja ja kaupungin toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Toimenpiteitä ja kehitystä vuonna 2023

Käynnistimme yhteisen työskentelyn kaupungin lukioden, Stadin AO:n ja työväenopistojen kanssa toisen asteen opiskelijoiden ristiinopiskelun edistämiseksi. Tavoitteena on vuoden 2024 aikana luoda rakenteet, jotta opiskelija voi entistä helpommin ja joustavammin suorittaa opintoja lukion, Stadin ammattioppilaitoksen ja työväenopiston sekä Arbiksen tarjonnasta ja liittää ne osaksi suorittamaansa tutkintoa. Esimerkiksi lukiolaisen haluama harvinaisen kielen kurssi voi löytyä työväenopistosta, tai ammattiin opiskeleva voi tehdä lukio-opintoja osaksi omaa tutkintoaan.

Kuva: Maija Astikainen

Toisen asteen edustajat aloittivat kaupunkitasoisissa lasten ja nuorten alueverkostoissa syksyllä 2023. Neljä alueellista yhteistyöverkosta kokoaa yhteen alueen keskeiset toimijat mahdollistaen kaupungin toimialarajat ylittävän yhteistyön lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen lisäämiseksi paikallisesti.

Hyvinvointikahviloiden ja liikuntacoachien toimintaa jatkettiin onnistuneesti. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä kasvoi. Yksinäisyyden vähentämiseksi ja ryhmäyttämisen edistämiseksi toimitettiin edelleen monin tavoin, muun muassa kampanjoimalla nasujaisperinteen poistamiseksi ja vaihtoehtoisia tapahtumia nasujaisille järjestämällä sekä yhteistyöllä kumppanien, kuten Helsinki Mission, kanssa.

Lukioiden laadun ja saavutettavuuden strategiaa alettiin valmistella vuonna 2023. Opetushallituksen rahoittamassa kansallisessa hankkeessa lukiokoulutukselle määritellään laatumittarit ja niiden seurantamenetelmät. Näin saadaan koottua systemaattisesti tietoa lukiokoulutuksen laadun kehittämiseksi. Mittarit ja seuranta otetaan käyttöön vuonna 2024, jonka lopulla vertailukelpoista tietoa on käytettävissä ensimmäistä kertaa tässä mittakaavassa jatkoa varten.

Helsingissä otettiin käyttöön jatkuva haku lukioihin syksyllä 2023. Aiemmin lukioihin haku tapahtui kerran vuodessa yhteishaussa, mutta nykyään lukioon

voi hakeutua neljä kertaa vuodessa, jos vapaita lukiopaikkoja on. Tämä auttaa muun muassa TUVA-opiskelijoita tai Helsinkiin muuttavia lukiolaisia, jotka haluavat hakea lukiopaikkaa kesken lukuvuoden. Hakeminen tapahtuu normaalisti Opintopolun kautta. Lukiopaikkojen kokonaismäärä ei kasva, vaan hauissa täytetään tyhjäksi jääneet paikat. Englanninkielistä opetusta tarjoavaan IB-lukioon päätettiin lisätä 20 aloituspaikkaa.

Helsingin aikuislukion nimi muuttui ja on nyt Konepajan lukio ja aikuislukio. Syksyllä 2024 verkostoihin ja työelämätaitoihin painottuvassa lukiossa aloittaa myös nuorten linja. Medialukion painotus muuttui vuoden 2024 alussa media- ja yhteiskuntapainotuksesta yhteiskunta- ja mediapainotukseksi.

Kulttuuripolku-hanke lanseerattiin toisen asteen koulutukseen keväällä 2023. Se tähtää opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseen taide- ja kulttuurielämysten avulla. Käytännössä tarjolla on paketoitua ja kuratoitua kulttuuri-tarjontaa, josta opettajien on helppo valita sisältöjä opetuksensa tueksi. Lukioiden ja Stadin AO:n yhteistyö kirjastopalvelujen kanssa päätettiin käynnistää.

Lukioiden johtamisrakenteen uudistamista jatkettiin palkkaamalla kahteen uuteen lukioon toiset virka-apulaisrehtorit. Uusi johtamisrakenne mahdollistaa entistä laadukkaamman esihenkilötyön vähentämällä esihenkilöiden alaismääriä ja vapauttamalla rehtoreiden työaikaa lukioiden kokonaisjohtamiselle.

Helsingin kaupungin lukio-opetus nähdään haluttuna ja vetovoimaisena työpaikkana. Fiilari-tutkimuksen mukaan kokemus muutosten positiivisuudesta kasvoi 17 %.

3.4 Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Vuonna 2023 opiskelijavirtauma kasvoi, samoin oppimisen tuen tarve. Kehitimme toimintaamme ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opintoihin kiinnittymisen edistämiseksi. Dataa hyödyntämällä pyrimme siihen, että ammatillinen koulutus toimisi mahdollisimman tehokkaasti työelämään ohjaavana.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto (Stadin AO) on Suomen suurin ammatillista peruskoulutusta, täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta ja TUVA-koulutusta järjestävä oppilaitos, jossa voi opiskella 62:en eri tutkintoon. Stadin AO:n 14 toimipaikkaa sijaitsevat eri puolilla Helsinkiä, ja vuonna 2023 opiskelijavirtauma oli 22 461 (22 000 vuonna 2022) opiskelijaa. Tutkintoon valmistavassa TUVA-koulutuksessa aloituspaikkoja oli 480 (480).

Vuonna 2023 erityisen tuen suunnitelmia tehtiin 22,8 prosentille opiskelijoista. Vieraskielisiä (muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia) opiskelijoita kokonaisopiskelijamäärästä oli 43 prosenttia. Opiskelijat ovat pääosin aikuisia: 84 prosenttia opiskelijoista oli täysi-ikäisiä (18 vuotta

täyttäneitä) ja 16 prosenttia 16–17-vuotiaita opiskelijavirtaumasta.

Oppivelvollisuuden laajeneminen lisäsi oppimisen tuen tarvitsijoiden määrää. Rakennamme THL:n kanssa pilottia, jossa myös TUVA-koulutukseen osallistujat saadaan kouluterveyskyselyn piiriin.

Sitovat tavoitteet saavutettiin

Stadin AO:n ja varhaiskasvatuksen yhteisenä sitovana tavoitteena vuonna 2023 oli lisätä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien oppisopimuskoulutuksessa aloittaneiden määrää vähintään 20 prosentilla edellisvuodesta (181 vuonna 2022).

Vuoden 2023 tavoite oli 218 oppisopimuskoulutuksessa aloittanutta. Tavoitteen saavuttamiseksi varhaiskasvatuksessa ja Stadin AO:ssa sovittiin toimenpiteistä, joilla kannustettiin ja mahdollistettiin ei-kelpoisia lastenhoitajia aloittamaan kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimuskoulutuksessa. Vuoden 2023 aikana oppisopimuksia tehtiin 255 kpl.

Helsingin kaupungin HYTE-tavoitteena Stadin AO:n osalta on ammattiosaajan työkykypassin käyttöönotto 50 prosentissa perustutkintoja strategiakauden aikana (2021–2025). Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella kehitettävän passin tavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietoa, taitoja ja motivaatiota huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan opiskelun aikana ja sen jälkeen osana elämäntapaa. Vuonna 2023 käynnistyneessä Sosiaalisesti kestävä amis-verkosto

hankkeessa selvitetään muun muassa, miten ammatillisen koulutusten järjestäjien suunnitelmassa ja tietojärjestelmissä työkykypassi on opinnollistettavissa.

Toimenpiteitä ja kehitystä vuonna 2023

Stadin AO:ssa otettiin käyttöön uusi Myllypuron toimipaikka 1. syyskuuta 2023, jonne siirtyivät rakennus- ja talotekniikka-alat. Uuden toimipaikan avaamisen yhteydessä luovuttiin Pälkäneentien ja Nilsiäkadun toimipaikoista. Lisäksi Koskelantien varikon vuokrasopimus irtisanottiin.

Stadin AO:ssa kehitettiin vuoden aikana valmennusmallia, jossa työkokeilun aikana työkokeilijan työelämä- ja oppimisvalmiuksia vahvistettiin. Tämä on varhaiskasvatuksen koordinaatioryhmässä syntynyt uusi innovaatio, jossa työkokeilija saa työkokeilun aikana valmennusta muun muassa työelämätaitoihin, suomen kielen oppimiseen sekä käytännön kokemusta ja työelämätaitoja kasvatustehtävään päiväkodissa. Jotta tämä on ollut mahdollista toteuttaa, on Stadin ammatti- ja aikuisopistoon rekrytoitu opettajia, jotka jalkautuvat päiväkoteihin antamaan valmennusta ja tukemaan päiväkodin työntekijöitä ohjausvastuussa. Työkokeilun jälkeen työkokeilijan on mahdollista jatkaa oppisopimuskoulutukseen tai tutkinto-opiskelijaksi Stadin AO:n oppilaitoksiin.

Edistimme toisen asteen oppilaitosten – lukiot, Stadin AO ja vapaa sivistystyö – välillä ristiinopiskelua, joka aloitetaan vuonna 2024. Opiskelija voi entistä helpommin ja joustavammin suorittaa opintoja lukion,

Stadin AO:n ja työväenopiston tarjonnasta ja liittää ne osaksi suorittamaansa tutkintoa.

Ukraina-tiimi jatkoi toimintaansa. Se hoitaa keskitetysti ukrainalaisten ohjausta työelämään tai opiskelemaan ja auttaa pääsemään niissä alkuun.

Koko toimialalla ja myös Stadin AO:ssa pyritään kaupunkistrategian mukaisesti tukemaan opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja torjumaan yksinäisyyttä. Osallistuimme yhtenäisten palveluketjujen luomiseen opiskelijoiden tarvitsemissa tuen ja mielenterveyden palveluissa muun muassa olemalla mukana moniammatillisissa alueellisissa lasten ja nuorten verkostoissa ja seuraamalla opiskelijoiden hyvinvointia eri palautejärjestelmien avulla.

Käynnistimme prosessin oppilaitosten kestävän kehityksen sertifikaatin hakemiseksi. Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö OKKA edellyttää sertifiointinsa hakijoilta kestävän tulevaisuuden ohjelmaa, joka laadittiin vuonna 2023, ja sen kehittämistä jatketaan. Osa henkilöstöstä oli mukana myös ohjelmaan sisältyvässä kestävän tulevaisuuden indikaattorien itsearvioinnissa.

Vuoden aikana saimme jatkuvan oppimisen rahoitusta hoiva-avustajakoulutukseen ja varhaiskasvatuskoulutukseen.

Vahvistimme tiedolla johtamista ja henkilöstön tieto-osaamista. Tietotyöpöytien tarjoaman datan avulla helpotetaan opiskelijoiden ohjausta ja heidän

kiinnostustaan opintoihin esimerkiksi seuraamalla opintojen etenemistä entistä ajantasaisemmin.

Päivitämme toimintakäsikirjaamme jatkuvasti. Vuonna 2023 aloitimme toimintakäsikirjan päiväkahvit, eli henkilöstön yhteiset tilaisuudet, joiden tarkoitus on kehittää toiminnan ohjausta ja käytäntöjä yhdessä.

Stadin AO:ssa pilotoitiin kahdessa toimipisteessä Kulttuuripolun käyttöönottoa. Kulttuuripolun sisältöihin kuuluvat ammatillisessa koulutuksessa elinikäisen oppimisen avaintaidot, ja sen käyttöönotolla edistetään opiskelijoiden hyvinvointia taide- ja kulttuurielämysten avulla.

Mukana kansallisissa hankkeissa

Valtakunnallisesti Stadin AO toimii osallisena tai vetäjänä useissa kehityshankkeissa. Helsinki on vetovastuussa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa valtakunnallisessa oppimisanalytiikan (OA) verkostohankkeessa. OA-hankkeessa laadittiin kokonaisvaltaista oppimisanalytiikan hyödyntämisen eri mahdollisuuksista ammatillisen koulutuksen kehittämisessä. Selvitys sisältää toimenpiteitä, joilla koulutuksen järjestäjien olemassa olevaa dataa pystytään hyödyntämään entistä tehokkaammin opiskelijoiden ohjaukseen ja kiinnittymiseen. Kaksivuotinen hanke päättyi vuonna 2023. Kehittäminen jatkuu vuonna 2024 OKM:n strategiarahoituksella valtakunnallisesti Digikyvykkyys-hankkeessa.

Toinen Helsingin vetovastuulla oleva verkostohanke on Opetushallituksen

rahoittama Sosiaalisesti kestävä amis-hanke. Hankkeen painopiste on opiskelijatoiminnassa, jolla tuetaan oppilasyhteisön hyvinvointia ja osallisuutta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi ja opiskelijoiden arjenhallintataitojen vahvistamiseksi. Hanke vahvistaa pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla toimivien isojen koulutuksenjärjestäjien toiminnallisia prosesseja ja toimintaa sosiaalisena kokonaisuutena.

Lisäksi osallistuimme ELY-keskusten kanssa työ- ja elinkeinoministeriön uuden, vuonna 2023 julkaistun valtakunnallisen työvoimabarometrin lanseerukseen ja kehittämiseen. Barometri kuvaa työmarkkinoiden näkymiä sekä työvoima- ja osaamistarpeita ammatti- ja toimialakohtaisesti.

Palautteista vuosikello

Stadin AO kerää palautetta toiminnastaan monin tavoin. Opiskelijoilta kysytään Amis-palautte (arvopalaute) sekä opintojen alkua ja päättyvävaiheessa. Opetushallituksen ylläpitämä automatisoitu kysely on käynnissä jatkuvasti. Helsingin tulokset ovat valtakunnallisella tasolla. Väite ”olen tyytyväinen saamaani koulutukseen” sai päättyväkyselyn vuosi-koosteessa arvosanan 4,3 (4,3 vuonna 2022) asteikolla yhdestä viiteen. Koulutuksen kokonaisarvosana oli 4,4 (4,2).

Valtakunnallisessa työelämäpalautekyselyssä kerätään työpaikkaohjaajien ja työnantajien palautetta kouluttajan onnistumisesta.

Työpaikkaohjaajakyselyssä arvioidaan onnistumistamme opiskelun tukemisessa, työpaikkakyselyssä yhteistyön onnistumista työelämän kanssa. Työpaikan ja Stadin AO:n välisestä yhteistyöstä saimme arvosanan 4,1 (4,2).

Opiskelijan pedagogista hyvinvointia mittaavan kyselymme mukaan opintoihin kiinnittyminen on hyvällä tasolla. Syksyn tuloksissa 97 prosenttia (91) opiskelijoista koki saaneensa opettajalta tukea. Vastaajista 94 prosenttia (88) koki kiinnittyneensä sosiaalisesti.

Ammatillisessa koulutuksessa (Stadin AO) 14 toimipaikkaa, opiskelijoita 9 701.

Lisäksi tietoa ammattiin opiskelijoiden tilanteesta ja opintojen vaikutuksesta kerätään huoltajilta sekä valtakunnallisen kouluterveyskyselyn ja OECD-maiden koulutusvertailukyselyn kautta.

Laadimme vuonna 2023 sisäiseen käyttöön palautevuosikellon, joka tehostaa palautteen keräämisen toteutusta ja seurantaa.

Kaupungin henkilöstökysely Fiilari nostaa esiin vahvuudet ja auttaa kehittymään. Stadin AO:n tiimien vahvuutena nähtiin Fiilarissa yhteistyö, joustavuus, toisten auttaminen, asiakaslähtöisyys, moniammatillisuus sekä tavoitteellisuus. Kehittämiskohteeksi tiimit

valitsivat esimerkiksi suunnitelmallisuuden vahvistamisen, yhteisöllisyyden lisäämisen, työelämäyhteistyön lisäämisen ja työhyvinvointiin panostamisen.

3.5 Helsingin suomenkielinen työväenopisto

Vuonna 2023 kurssitarjonta ja osallistujien määrä palasivat vuoden 2019 lukuihin, ja myös tapahtumatoiminta elpyi. Kaupunkitoimijoiden yhteistyötä tiivistettiin.

Tarjosimme vuonna 2023 Helsingin työväenopistossa kaupunkilaisille yhteensä 108 197 (104 453 vuonna 2022) tuntia opetusta 4 832 (4 505) kurssilla. Kurseillamme ja luennoillamme oli vuoden aikana 93 844 (85 457) osallistujaa. Tarjonnan ja opetustuntien määrissä pääsimme takaisin vuoden 2019 lukuihin ja jopa ylitimme ne. Kuvataiteen ja käsityön kysyntä jatkuivat vahvana, ja kielikurssien osallistujamäärä kääntyi lievään kasvuun usean vuoden laskun jälkeen. Työväenopisto tekee paljon kotoutumista tukevaa työtä erityisesti suomen kielen opettamisessa. Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunteja vuonna 2023 pidettiin 3 235.

Työväenopistolla oli kaupunkistrategian mukainen helsinkiläisten hyvinvointia ja terveyttä (HYTE) edistävä tavoite, joka saavutettiin: liikunta- ja tanssikursseista 44,9 prosenttia oli suunnattu erityisesti senioreille, joiksi lasketaan yli 65-vuotiaat kaupunkilaiset.

Toimenpiteitä ja kehitystä vuonna 2023

Työväenopisto laajensi opintopisteitä kerryttävien kurssien tarjontaa. Nyt kursseja oli tarjolla lähes jokaisella ainealalla. Opintopistekursseihin liittyvää viestintää ja teknisiä ratkaisuja kehitettiin yhdessä pääkaupunkiseudun muiden opistojen kanssa. Opintopistekurssit mahdollistavat entistä paremmin ristiinopiskelun toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Työllisyyspalvelujen kautta ohjattiin noin 500 opiskelijaa työväenopiston S2-kursseille (= suomi toisena kielenä niille opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame). Syksyllä aloitettiin vastaava yhteistyö digitaitojen osalta, jotta työttömille voidaan tarjota joustavasti perusdigitaitoja.

Tapahtumatoiminta elpyi vuonna 2023. Konsertit ja näytelmät vetivät paljon opiskelijoita ja yleisöä. Vuoden suurin tuotanto ja vetonaula oli syyskuinen Kerjäläisopperan esitys, jonka näki Opistotalolla yli 2 000 katsojaa. Myös kevätkauden päättäneiden Esittävien taiteiden viikon esitykset ja konsertit vetivät yhteensä 5 600 katsojaa ja kuuntelijaa.

Opisto osallistui aktiivisesti alueellisten kulttuurikeskusten kehittämiseen yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa.

Itäkeskuksen Stoassa valmistellaan remonttia ja laajennusta, ja asukkaita osallistettiin laajasti suunnitteluun järjestämällä erilaisia kyselyjä ja haastatteluja siitä, millaista toimintaa he keskuksen toivoisivat.

Muissakin kulttuurikeskuksissa visioidaan uudenlaisia yhteistyömalleja.

Marraskuussa toteutettiin opiston asiakaskysely, johon saatiin 7 492 vastausta. Kyselyn tulokset paranivat kauttaaltaan. Tyytyväisyys opiston toimintaan kokonaisuutena asteikolla 1–7 oli kyselyssä 6,29 (vuonna 2021 6,08).

Fiilari-kyselyn perusteella työväenopiston henkilöstö pitää työstään ja kokee työn imua. Työyhteisön toimintaa kuvaavissa tuloksissa sen sijaan on parantamisen varaa.

3.6 Svenska servicehelheten

År 2023 satsade vi på grundläggande färdigheter, såsom läsning, och ökad inklusion, det senare i syfte att sörja för att de lärande har en bekant social miljö i sin närskola. Vi främjade det uppsatta målet att öka attraktions- och kvarhållningskraften i fråga om personal genom att satsa på gott ledarskap och starta ett pilotprojekt för internationell rekrytering.

År 2023 fanns det i genomsnitt 2 318 (2 270) barn på de svenskspråkiga daghemmen och familjedagvården. Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen ökade antalet elever till 4 208 (4 122). Antalet elever i de svenskspråkiga gymnasierna uppgick till 1 372 (1 323). Svenskspråkiga Arbis erbjöd 22 393 timmar undervisning i samband med 1 011 kurser med sammanlagt 16 363 deltagare.

År 2023 hade de svenskspråkiga tjänsterna samma mål som fostrans- och utbildningssektorn i sin helhet i Helsingfors. Vi gjorde framsteg i att locka och behålla personal – ett av våra mål – genom att särskilt satsa på ledarskapet. Vi ordnade fortbildning för ledningsgrupper inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för att stödja ledarskapet och nya nya förpersoner med ledarskapsuppgifter. En lyckad start och stöd i arbetet hjälpte förpersonerna i deras uppgifter, vilket bidrar till ökad arbetstrivsel och framgång i arbetet.

Enligt resultaten från personalenkäten Fiilari förbättrades de anställdas allmänna arbetshälsa – en följd av bland annat ett ledarskap som har visat sig fungera väl.

Personalunderskottet lindrades av att tillgången på vikarier förbättrades jämfört med året innan. Där lyckades vi i samarbete med de finskspråkiga tjänsterna och personaltjänsterna, som bland annat tillhandahöll snabbinsatstjänster för att tillgodose våra personalbehov inom småbarnspedagogiken.

I enlighet med ett ytterligare mål fokuserade vi på att stärka läskunnigheten och andra kärnfärdigheter, såsom skrivning och matematik; de här färdigheterna kommer att stå i centrum för verksamheten även i fortsättningen. Våra lärandes kunskaper i grundläggande färdigheter ligger i genomsnitt på en god nivå, men till följd av minskande läsning, som är en allmän trend bland barn och unga, krävs ytterligare satsningar från vår sida. Programmet för att främja läskunnighet realiserades i enlighet med sektorns planer i form av samarbete med bibliotek och författarbesök, och språket är även närvarande på teatern, som är en av de platser som våra lärande har möjlighet att besöka.

Långsiktigt arbete för att minska ojämlikhet

Institutet för hälsa och välfärd (THL) ordnade igen år 2023 den nationella enkäten Hälsa i skolan i årskurserna 4–5 och 8–9 i den grundläggande utbildningen samt

bland första och andra årets studerande i gymnasie- och yrkesutbildningen. Resultaten tyder på att särskilt flickorna i grundskolans övre klasser, gymnasiet och yrkesutbildningen har utmaningar med det psykiska välbefinnandet, medan pojkar har framför allt utmaningar i att klara sig i kunskapskartläggningar och med motivationen.

År 2023 fortsatte vi att utveckla inklusion i våra enheter genom att bland annat utveckla stöd för lärandet, språkstödande verksamhet, elev- och studerandevården samt verksamhetskulturen. Att studera i sällskap med vänner skapar socialt välbefinnande. Vi kom framgångsrikt vidare med inklusionsfrågan, det vill säga allt fler får undervisning och stöd i sina närskolor tack vare stödåtgärderna och den inkluderande pedagogiken. Inom den grundläggande utbildningen valde man på hösten 2023 att särskilt lyfta antirasistiskt arbete. Utvecklingsarbetet fortsätter ännu följande år under en gemensam utvecklingsdag för alla grundskolor. De socioekonomiska bakgrunderna, som varierar mellan läroplatserna, kunde beaktas genom att stöd riktades till specifika enheter i syfte att motarbeta segregation, även om bristen på behöriga lärare försvårade möjligheten att få stöd.

Under året inledde vi ett pilotprojekt för internationell rekrytering inom svenska servicehelheten. Internationell rekrytering ingår i Helsingfors stads strategi och syftar till att öka stadens attraktions- och

kvarhållningskraft. I projektet fortbildas spanska lärare i småbarnspedagogik i svenska för småbarnspedagogikens behov, på plats i Spanien, där det finns ett överskott av yrkesutbildade personer inom kompetensområdet i fråga. Pilotprojektet har väckt stort intresse. Den första pilotperioden avslutas år 2024, men avsikten är att den internationella rekryteringen fortsätter efter det om resultaten är lyckade. Arbis fortsatte att satsa på att stödja integrationen.

3.7 Esi- ja perusopetuksen oppilashuolto

Vuonna 2023 laadimme strategiakauden loppuun ulottuvan kaupungin opiskeluhoitosuunnitelman. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus kouluissa vakiintui systemaattiseksi, mikä näkyy kouluterveyskyselyn tuloksissa.

Oppilashuolto vastaa esi- ja peruskoululaisten psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpidosta ja edistämisestä. Moniammatillinen oppilashuollon henkilöstö koostuu opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoista, joiden palvelut ovat kaikkien koulu yhteisön jäsenten käytettävissä. Yhteistyöhön hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukea tarvitsevien oppilaiden auttamiseksi kytketään mahdollisuuksien mukaan entistä vahvemmin myös huoltajat.

Sote-muutoksen myötä jokaisella hyvinvointialueella tulee olla opiskeluhoitosuunnitelma alueen vastuulla olevien

opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella. Helsingin suunnitelman vuosille 2023–2025 laati kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhoillon yhteistyöryhmä. Se myös seuraa ja arvioi suunnitelman toteutumista ja tarkistaa suunnitelmaa valtuustokausittain ja tarvittaessa. Suunnitelma kokoaa yhteen kaikkien Helsingin alueella toimivien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat (yksityiset, valtion, yliopistojen ja sopimuskoulut ja -oppilaitokset).

Opiskeluhoillon suunnitelman painopisteet ovat:

Yhteinen opiskeluhoito

- Turvallinen oppimisyhteisö
- Yksinäisyyden tavoitteellinen vähentäminen
- Yhteisöllisyyden ja myötätuntoisen vuorovaikutuksen vahvistaminen
- Huoltajien ja oppijoiden osallisuus

Yksilöllinen opiskeluhoito

- Palveluketjujen ja hoitoon pääsyn selkeyttäminen toimialojen yhteistyöllä
- Yhteistyö huoltajien kanssa
- Sujuva siirtyminen opinpolulla
- Monialainen asiantuntijaryhmä

Yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämisen hanke käynnistyi perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Se sisältää laajasti huoltajien ja oppilaiden osallistamista ja siten koskettaa suurta joukkoa helsinkiläisiä. Sosiaali- ja terveystoimijoiden kanssa yhteistyötä selkeytettiin ja kehitettiin.

Yksinäisyyttä vähennettiin, tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistettiin

Vuonna 2023 jatkettiin määrätietoisesti yhteisöön kuulumisen ja ryhmäytymisen vahvistamista oppilaiden yksinäisyyden kokemuksen vähentämiseksi. Toimintaan kytkeytyy kiusaamisen vastainen ohjelma, jota alettiin päivittää vuoden aikana asian entistä vahvemiksi painotukseksi opetuksessa.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus peruskouluissa on nyt systemaattista, mikä näkyy myönteisesti kouluterveyskyselyn tuloksissa: helsinkiläisten oppijoiden osallisuuden kokemus kasvoi ja oli korkeampi kuin muualla maassa keskimäärin. Tiedot kerättiin syksyllä 2023 kolmannen kerran perusopetuksen 4.-, 6.- ja 7.-luokkalaisilta sähköisen linkin kautta.

Oppilashuollon käyntimäärät olivat vuonna 2023 normaalilla, pandemiaa edeltävällä tasolla.

Kansallinen pula psykologeista riittämättömän koulutuspaikkamäärän vuoksi toi ajoittain viivettä saada yksittäisille kouluille psykologeja. Kuraattorien saatavuus oli hyvä.

Henkilöstön osaamisen kehittämistä jatkettiin muun muassa terapeuttisten valmiuksien koulutuksilla. Sisäisen Fiilari-kyselyn tulosten mukaan työ opiskeluhoilossa on mielekästä ja hyödyllistä, mutta haastavaa eettisen kuormituksen ja ajan puutteen takia.

Kuva: Frida Lönnroos

3.8 Toisen asteen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolto vastasi vuonna 2023 ajan ilmiöihin tiivistämällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja kehittämällä systemaattisia toimintamalleja.

Oppilaitosten toimintaympäristö monimuotoistuu ja muuttuu ajan ilmiöiden myötä. Oppivelvollisuuslain muutos vuonna 2021 näkyi arjessa. Aiemmin koulutuksen ulkopuolella olevat, osaksi hyvinkin haastavissa tilanteissa olevat nuoret ovat nyt opiskeluhoollon piirissä, mikä näkyi kuraattoreiden ja psykologien työssä. Oppilaitoksissa on havaittu myös lisääntyntä levottomuutta, vuorovaikutustaitojen heikkenemistä ja ryhmäilmiöitä. Ilmiöihin vastattiin tiiviillä yhteistyöllä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan eri palvelukokonaisuuksien sekä kaupungin muiden toimijoiden kanssa sekä kehittämällä systemaattisia toimintamalleja.

Yhteistyötä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tiivistettiin entisestään. Vuoden aikana kehitettiin nuorten mielenterveyden palveluketjua ja yhdenmukaistettiin ohjeistuksia. Palvelujen tarpeeseen pyritään vastaamaan luomalla yhtenäisiä palvelupolkuja.

Yhteistyötä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tiivistettiin entisestään.

Toimintaympäristön muutoksiin vastataan myös rakenteellisen sosiaalityön kautta. Vuonna 2023 kehitettiin muun muassa ammattilaisten yhteinen alueellisten ilmiötietojen raportointimalli, joka auttaa kohdistamaan toimenpiteitä nopeastikin alueille, joissa tuen tarve havaitaan. Helsingin kaupungin lasten ja nuorten neljään alueelliseen verkostoon kuuluu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lisäksi kaupungin eri toimijoita ja viranomaisia. Alueellisen tiedon jakamisen lisäksi verkostot käsittelevät haasteita ja toteuttavat käytännön toimenpiteitä, kuten päihdetyötä ja harrastusmahdollisuuksien lisäämistä.

Siirtymävaiheiden kehittäminen perusopetuksesta toiselle asteelle erittäin haastavissa tilanteissa olevien nuorten kohdalla on toinen esimerkki vuoden aikana tehdystä rakenteellisesta sosiaalityöstä, jossa lisätään ammattilaisten ymmärrystä toisten työnkuvasta ja näkemyksistä sekä kehitetään toimivia malleja yhteistyössä.

Psykologit ja kuraattorit ovat olleet aktiivisesti mukana oppilaitoksien hyvinvointityön rakenteiden kehittämisessä. Psykologista asiantuntemusta hyödynnettiin asiakastyön lisäksi yhteisön tasolla.

Opiskeluhooltosuunnitelman 2023–2025 mukaisesti huoltajayhteistyötä syvennettiin muun muassa kaupunkitasoisin huoltajailloin ja viestinnällä, kuten tuottamalla huoltajille palveluista kertovia materiaaleja.

Hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn monialaista vahvistamista

Vuonna 2023 toisella asteella jatkettiin liikuntacoach-toimintaa, ja sitä laajennettiin lähes kaikkiin Helsingin kaupungin lukioihin ja Stadin ammattiopiston toimipaikkoihin. Liikuntacoachit tarjosivat matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia ympäri vuoden, ja etenkin kesätoiminta oli suosittua. Palaute on ollut erittäin positiivista: moni opiskelija on löytänyt oman tapansa liikkua.

Liikuntacoach-toiminta on herättänyt paljon myös kansallista ja kansainvälistä huomiota. Toimintaa esiteltiin muun muassa THL:n järjestämässä Hyvinvointiareenassa ja Maailman terveysjärjestön WHO:n Healthy Cities Conference-tapahtumassa.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon projektiasiantuntijat jalkautuivat oppilaitoksiin edistämään hyvinvointikahvilatoimintaa, jota tarjotaan yksinäisyyden ehkäisemiseen ja turvallisen yhteisön pelisääntöjen välittämiseen. Hyvinvointikahvilat ovat vakiintuneet osaksi arkea ja tärkeiksi koahtamispaikoiksi opiskelijoille. Opiskelijoille tarjottiin myös muuta ryhmätoimintaa eri aiheista, kuten luentoja riittävän unen merkityksestä ja keinoista ehkäistä yksinäisyyden tunnetta.

Kolmannen sektorin osalta yhteistyö HelsinkiMission kanssa jatkui, ja kahdessa toimipaikassa pidettiin nuorille koahtamiskahviloita SPR:n kanssa. Lisäksi oppilaitokset hyödynsivät muita järjestöjä esimerkiksi hyvinvointikahveilla. Alueellisissa

Kuva: Maija Astikainen

työpajoissa kuraattorit keräsivät tietoa omilla alueillaan toimivista järjestöistä yhteistyön tiivistämiseksi.

Opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelukykyä seurattiin kouluterveyskyselyn ja vuonna 2023 päättyneen School to Belong -ohjelman yksinäisyyskyselyn kautta. Tulosten perusteella työ opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi on tuottanut tulosta. Vuonna 2023 käyttöönotettujen tietotyöpöytien avulla kouluterveyskyselyn tietoja voidaan seurata aiempaa tarkemmin ja tarttua negatiivisiin muutoksiin aiempaa nopeammin.

Toisen asteen opiskeluhollossa selvitettiin oppilaitoksissa tehtävän yhteisen hyvinvointityön vaikuttavuutta. Syksyllä tehtyyn vaikuttavuuden arviointiin osallistui laaja-alainen joukko oppilaitoksen henkilöstöä. Opiskelijoiden näkemyksiä kerättiin hyvinvointikahviloissa. Arviointi valmistuu vuonna 2024.

Helsingin yliopiston kanssa jatkettiin hyvää yhteistyötä psykologien rekrytoinneissa muun muassa tapaamalla psykologiopiskelijoita. Psykologien pitovoimaa selvitettiin yhteisellä työpajalla psykologien, esihenkilöiden, viestinnän ja henkilöstöhallinnon kanssa. Kaikki avoimet psykologivakanssit saatiin täytettyä.

Henkilöstöä koulutettiin opiskelijoiden hyvinvoinnin aiheista. Viime vuonna käyttöön otettu Hyvinvointia yhdessä (HYVÄ) -malli tukee keskusteluja lasten, nuorten ja perheiden kanssa

tavoitteena kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistäminen. Mallin käyttöön koulutettiin kaikki opiskeluhollossa työnteekijät. HOT-lyhytinterventio (hyväksymis- ja omistautumisterapia) koulutuksia henkilöstölle jatkettiin. Psykologeille kohdistettiin koulutuskokonaisuudet mentalisaatioteoriasta ja itsemyötätuntoisten menetelmien käytöstä. Lisäksi toisen asteen opiskeluhollossa henkilöstöä koulutettiin havaitsemaan lähisuhteiden väkivaltaa. Oppilaitosten oli myös mahdollista tilata toimipaikkaansa psykologien järjestämää konsultaatiota ja ryhmätukea.

Turvallinen oppilaitos

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa vahvistettiin turvallisuutta parantavien hyvinvointiryhmien toimintaa opiskeluholto-suunnitelman painopisteiden mukaisesti. Pääpaino oli johtamisrakenteiden kehittämisessä, jolla pyrittiin parantamaan sekä hyvinvointiryhmien vetäjien että muun henkilöstön tiedonsaantia ja toiminnan yhtenäisyyttä.

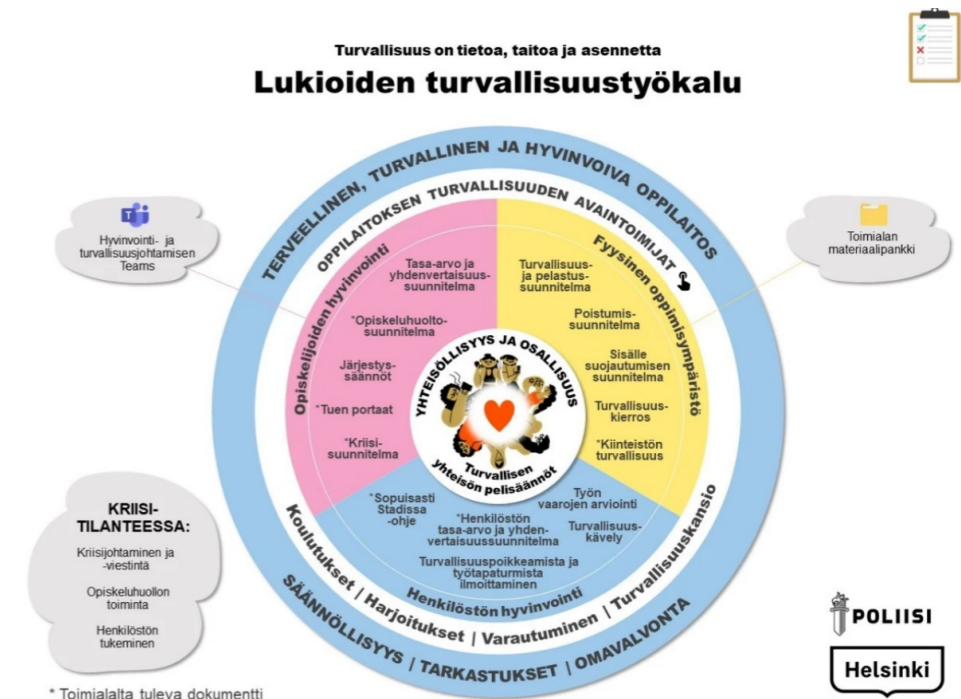
Turvallisuustyön johtamisen avuksi laadittiin interaktiivinen turvallisuustyökalu, joka kokoaa samaan kuvaan turvallisuuteen liittyvät ohjeistukset ja materiaalit.

Henkilöstön osaamista vahvistettiin tavoitteellisesti. Etenkin Stadin AO:n puolella korostettiin turvallisuuteen liittyvien asiakirjojen säännöllistä läpikäyntiä osana hyvinvointiryhmien toimintaa. Myös radikalisoitumiseen ja jengiytymiseen purettavia koulutuksia pidettiin.

Loppuvuonna 2023 aloitimme Ankkuritoiminnan ja Helsingin oppilaitosten välisen tiivistetyn yhteistyön. Sillä edistetään kaupunkistrategian, kaupungin kiusaamisenvastaisen ohjelman ja valtakunnallisen kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevän toimenpideohjelman toteuttamista. Oppilaitoksiin jalkautuu tarveperustaisesti nuorisotyöntekijöitä ja liikuntacoacheja, jotka pyrkivät tunnistamaan ja tavoittamaan etenkin syrjäytymisriskissä olevia opiskelijoita.

Mielekästä mutta kuormittavaa työtä
Henkilöstön työtyytyväisyyttä mittaavan Fiilari-kyselyn mukaan toisen asteen opiskeluhollossa henkilöstö kokee oman työnsä ja työyhteisönsä hyvin merkitykselliseksi ja arvokkaaksi. Kuraattorit kokevat työn edellyttävän uuden oppimista, luovuutta ja he kokevat työnsä monipuoliseksi. Tämän lisäksi he kokevat voivansa vaikuttaa asioihin. Psykologit kokevat työyhteisönsä avoimeksi, innostavaksi ja luottamusta rakentavaksi. Tästä on hyvä jatkaa kohti yhä parempaa työkuultuuria.

Turvallisuus on tietoa, taitoa ja asennetta Lukioiden turvallisuustyökalu

4. Hallinto

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala rakentuu neljästä palvelukokonaisuudesta sekä hallinnosta. Hallinto tuottaa toimialan tarvitsemia talous- ja suunnittelupalveluja, henkilöstöpalveluja, kehittämispalveluja, tietohallintopalveluja, tila- ja turvallisuuspalveluja sekä viestintäpalveluja ja hallintopalveluja.

Vuonna 2023 aloitimme toimialan tukipalvelujen kokonaisuuden tarkastelun, jossa palvelujen toimivuutta arvioitiin sekä omien että ostettujen palveluiden, kuten ruokahuollon ja puhtauspalvelujen, kunnossapidon sekä ict-tuen osalta. Palvelujen järjestämiseen ja seurantaan käytetään merkittävä määrä esihenkilöiden työaikaa päiväkodeissa, kouluissa, oppilaitoksissa ja hallinnossa, joten niiden tehokkaalla organisoinnilla on suuri vaikutus sekä kustannuksiin että työhyvinvointiin koko toimialalla.

Osallistaminen ja ratkaisukeskeisyys ohjenuorana

Alkuvuonna 2023 kartoitimme päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille kilpailutettujen tukipalveluiden tuottajat sekä sisäiset tukipalvelut, kustannukset ja vastuuhenkilöt. Keräsimme päiväkotien johtajilta, rehtoreilta ja koulutuspäälliköiltä kokemuksia ja kehitysoiveita. Tavoitteena on esihenkilöiden arjen helpottaminen ja ajan säästäminen hallinnollisesta työstä varsinaiseen

johtamiseen ja siten kuntalaisten hyväksi. Kartoituksen pohjalta tehtiin lukuisia käytännön toimenpiteitä. Esimerkiksi palvelupyynnöjärjestelmän käyttöä helpotettiin. Sekä sisäisten että ulkoisten palvelujen tarjoajien tavoitettavuutta eri kanavissa parannettiin. Tuen löytämistä intranetin kautta yksinkertaistettiin. Tukipalvelujen rooleja selkeytettiin ja uusien esihenkilöiden perehdytystä kehitettiin vastuiden selventämiseksi.

Palaute on ollut innostunutta. Päiväkodinjohtajat, rehtorit, koulutuspäälliköt ja pääluottamusmiehet olivat tyytyväisiä sekä mahdollisuudesta vaikuttaa että siitä, että toiveita lähdettiin rivakasti toteuttamaan. Kyseessä on toimintakulttuurin muutos, johon sisältyy osallistaminen, aito kuuntelu ja ratkaisukeskeinen eteneminen.

Työ jatkuu vuonna 2024. Esimerkiksi vuoden alusta alkaen pilotoimme toimialan yhteisen muuttokoordinaattorin käyttöä. Kalusteinvestoinnit päätettiin siirtää kilpailutusten myötä vaihteittain kohdevastaavien vastuulle, mikä myös auttaa vähentämään rehtoreiden ja opettajien työtä. Jatkamme työtä vuonna 2024 kehityskohteiden löytämiseksi tapaamalla keväällä uusi ryhmä palvelutoiminnan esihenkilöitä, vierailimme kouluissa, päiväkodeissa ja oppilaitoksissa ja tarkastelemme käytäntöjen toteutumista. Syksyllä 2023 teimme myös hallinnon

tuottavuusselvityksen, jossa työstettiin seitsemää tuotta-vuustoimenpidettä kaudelle 2024–2025. Toimenpiteisiin sisältyy muun muassa kustannus-kehityksen hallintaa ja hallinnon resurssien käytön tarkastelua yhdessä palvelutoiminnan kanssa. Hallinnon organisoimia toimialan johtoryhmän raportointipäiviä jatkettiin ja niiden rakennetta ja sisältöä kehitettiin. Otimme hallinnon tavoitteiden seurannassa pysyvään käyttöön LATO-työkalun, jota koekäytimme vuodet 2022–2023.

Työtyytyväisyys on korkea

Fiilari-kyselyssä hallinnon vastausprosentti oli ennätyskorkea, 90 %, mikä varmistaa tulosten luotettavuuden. Myös sisällöltään tulokset paranivat edelleen kaikilla neljällä osa-alueella: arviot oma työstä, johtamisesta, työyhteisöstä ja tulevaisuudesta olivat korkeampia kuin toimialalla ja kaupungilla keskimäärin. Kehittämiskohteina nähtiin kaupunkistrategian tuntemus sekä hyvinvointikokemus ja palautuminen. Tarjoamme jatkossa vahvemmin tukea esihenkilöille strategian avaamisessa myös niille työntekijöille, joille se ei oman työn puolesta tule tutuksi.

4.1 Turvallisuus

Vuonna 2023 laadimme ja päivitimme turvallisuuden hallintaan ja varautumiseen liittyviä ohjeita sekä koulutimme ja

viestimme niistä esihenkilöille ja henkilöstölle. Työsuojelun, opiskeluhuollon ja turvallisuusyksikön yhteistyönä kehitimme oppijoiden turvallisuuden tunnetta lisääviä toimintamalleja. Lisäsimme toimialan turvallisuusyksikön resursointia vastaamaan paremmin varautumisen ja turvallisuusjärjestelmien ylläpidon kehittämistarpeita.

Vuonna 2023 edelleen kiristyneen kansainvälisen tilanteen myötä käynnistimme toimialan varautumissuunnitelmien päivityksen palvelukokonaisuuksittain. Päivityksen tarkoituksena on entistä paremmin varmistaa toimialan palvelutuotannon jatkuvuus myös poikkeusoloissa. Päivitystä jatketaan vuonna 2024 tiiviissä yhteistyössä kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiustiimin, Pelastuslaitoksen ja muiden kumppanien kanssa.

4.2 Oppimistilojen suunnittelu

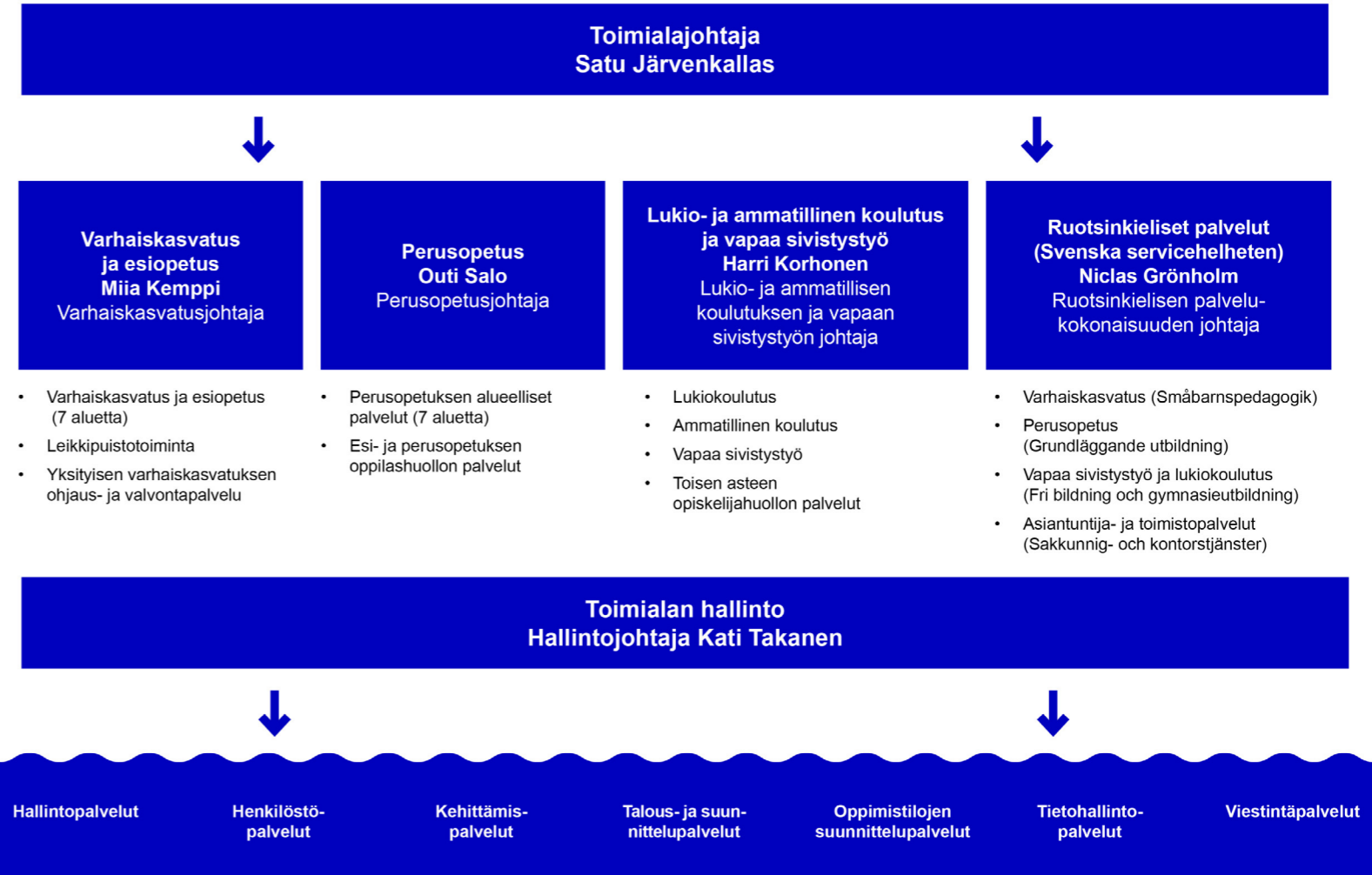
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelujen nimi muutettiin vuonna 2023 oppimistilojen suunnittelupalveluiksi. Uusi nimi kuvaa entistä paremmin palvelun tehtäväkuvaa ja erottuu selkeästi kaupunkiympäristön toimialan tilapalveluista. Osallistuimme vuonna 2023 kaupungin toimitilastrategiassa määriteltyjen kaupungin yhteisen palveluverkkosuunnittelun periaatteiden valmisteluun. Kehitimme

oppilaaksi ottoalue muutoksien osallistamis- prosesseja yhteistyössä palvelukokonai- suuksien kanssa. Kasvatuksen ja koulutuksen ja kaupunki-ympäristön toimialojen yhteistyön kehittämiseksi ulkopuolinen konsultti laati kehittämisen painopisteistä selvityksen, jonka avulla muodostetaan yhteinen näkemys kehittämistoimista.

Koulusegregaatioon vaikutetaan kaupunkiyhteisessä Kaikkien koulu -hankkeessa. Vuonna 2023 vahvistimme tietopohjaamme koulusegregaatiosta ja oppilaaksiottoalueista sekä kehitimme toimenpiteitä eriytymisen vähentämiseksi palveluverkkotyön kautta. Hankkeessa on tarkasteltu palvelujen järjestämistä asukkaan eheän arjen ja lapsen eheän päivän näkökulmasta toimialojen välistä yhteistyötä tiivistämällä. Tästä esimerkki on Laakavuoren korttelitalo, jossa tehdään tilat päiväkodille, koululle, työväenopistolle sekä nuoriso- ja liikuntapalveluille. Rakennushankkeen rinnalle on luotu toiminnan kehittämistä varten yhteistyörakenne, joka ohjaa tulevaa toimintaa ja sitä tukevaa tilasuunnittelua.

Käynnistimme vuoden aikana myös Tulevaisuuden koulu -tutkimuksen yhdessä Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston ja kaupunki-ympäristön toimialan kanssa. Tutkimuksessa selvitetään oppimisympäristöjen suunnitteluprosesseja ja tuotetaan tilojen suunnittelijoille materiaalia pedagogisen toimintakulttuurin

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

vahvistamiseen. Lisäksi toimialamme osallistui opetushallituksen Terveet tilat 2028 -selvitykseen sekä kansainvälisiin ILESE- ja In Childs Health -tutkimuksiin, joilla verrataan oppimisympäristöjen parhaita käytäntöjä eri maissa ja tutkitaan tilojen vaikutusta lapsen hyvinvointiin.

Suuri määrä tilahankkeita valmistui

Varhaiskasvatukselle valmistui uusia tiloja muun muassa Sompasaareen, Tahvonlahteen ja Kaarelanraittiin. Lisäksi Kannelmäkeen toteutettiin tilat päiväkotitoimitukselle. Myös päiväkotitoimitus Honka-suolle, päiväkotitoimitus Nuotille, päiväkotitoimitus Longinojalle ja leikkipuisto Filpukselle toteutettiin uudet tilat.

Perusopetuksen rakennushankkeista valmistuivat Tahvonlahden, Kuninkaan-tammen ja Kannelmän peruskoulujen toimipisteiden tilat. Perusparannuksista valmistuivat Tehtaankadun ja Pohjois-Haagan ala-asteen tilat.

Lukiopalveluille valmistui tiloja elokuuksi 2023 Myllypuroon Helsingin kielilukiolle, Kumpulaan Helsingin luonnontiedelukiolle sekä Vallilaan ensimmäinen vaihe Konepajan lukion ja aikuisten perusopetuksen tiloista. Stadin AO muutti vuonna 2023 valmistuneelle Myllypuron kampukselle, mikä mahdollisti luopumisen Pälkäneentien ja Nilsiänkadun tiloista.

Lisäksi eri puolilla kaupunkia valmistui useita muita tilahankkeita sekä tehtiin runsaasti pieniä toiminnallisia muutostöitä, joilla parannettiin olemassa olevien tilojen käytettävyyttä.

Noin 20 perusparannus- ja uudishankkeessa käytiin tilojen valmistuttua palautekeskustelut käyttäjien kanssa, kun tilat olivat olleet käytössä 6–12 kuukautta. Käyttäjät pitivät hyvänä mahdollisuutta osallistua tilojen suunnitteluun ja palautekeskusteluihin toteutetuista tiloista, jotka pääsääntöisesti koettiin toimiviksi.

Edistimme kalusteiden uusiokäytön tehostamista ÄLYÄ-yhteishankkeessa Haaga-Helian kanssa. Rakennushankkeissa uusiokäytettyjen irtokalusteiden osuus on vähintään 20–30 prosenttia. Uusiokäytettäviä irtokalusteita käytetään myös lisäkalustamiseen.

Hallinnon muutto monitilatoimistoon

Kaskon hallinto muutti kesäkuussa 2023 Kalasatamaan, jossa hallinnon neliömäärä pieneni 40 % monitilatoimistoratkaisun avulla. Entiset tilat Vallilassa saatiin Konepajan lukion ja aikuislukion sekä ammattiopiston käyttöön.

Monitilatoimistossa ei ole omia työhuoneita, vaan tilat koostuvat yhteisistä avotiloista sekä vetäytymistiloista keskittymistä vaativien tehtävien hoitamiseen. Syksyllä 2023 tehdyn kyselyn mukaan henkilöstö on ollut ratkaisuun tyytyväinen: uudet tilat ovat toimivat, keskeinen sijainti kaupungissa on etu ja yhteinen sijainti kaupungin muiden toimijoiden kanssa mahdollistaa entistä tiiviimmät kontaktit ja kohtaamiset, mikä helpottaa yhteistyötä. Hallinnolla on lisäksi vapaan sivistystyön yksiköissä eri puolilla kaupunkia työpisteitä heille, joiden työ suuntautuu enemmän kouluihin ja oppilaitoksiin.

4.3 Tietohallinto

Vuonna 2023 kehitimme suurimpia perusjärjestelmiämme, selkeytimme ICT-arkkitehtuuria ja hankinnan prosessejamme sekä valmistauduimme tiedolla johtamisen laajentamiseen ja tekoälyn hyödyntämiseen.

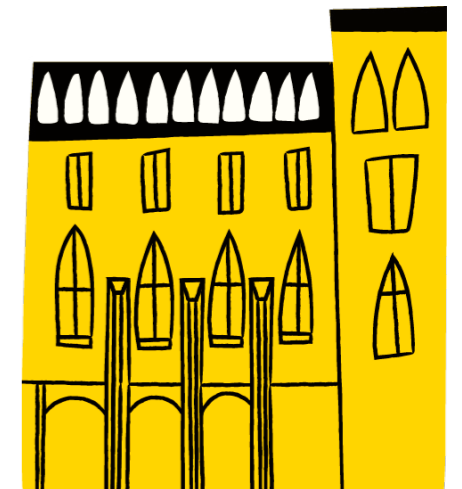
Asiainn tietojärjestelmän (ASTI) kehitystyö saatiin vuonna 2023 päätökseen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hakeutumispalveluiden osalta. Varhaiskasvatuksessa hoitopaikkojen haku on jatkuvaa, ja siksi etenkin sen kehittämiseen panostettiin muun muassa tarkentamalla lautakunnan vahvistamia paikkahaun kriteereitä ja lisäämällä algoritmeja, jotka varmistavat hakemuksen aina samanlaisen käsittelyn ja nopean kulun prosessissa.

Myös perusopetuksen sekä ammatillisen koulutuksen Primus/Wilma-järjestelmää kehitettiin uusin prosessein ja lisäominaisuuksin automaation edistämiseksi ja tietosuojan varmistamiseksi.

Järjestelmämme sisältävät luottamuksellisia henkilötietoja asiakkaistamme, joten tietosuojan ylläpito ja kehittäminen tiedon koko elinkaaren ajalta on olennainen osa työtämme. Tietosuojan valvonta on suositusten mukaisesti eriytetty tietohallinnosta, ja siitä vastaa toimialan hallintopalveluissa tietosuojavastuuhenkilönä lakimies, joka antaa tietohallinnolle ohjeita ja lakitulkintoja. Laadimme vuonna 2023 myös pilvipalveluiden hallintamallin. Sillä varmistetaan, että toimialan käyttämien pilvipalveluiden riskit arvioidaan aina samoilla, täsmällisillä kriteereillä.

Teimme sisäistä ict-arkkitehtuuryötä aloittamalla arkkitehtuurin ylläpidon ja kehittämisen projektimallin laatimisen. Myös työ arkkitehtuurikuvauksien yhtenäistämiseksi on käynnistetty. Näillä toimilla parannamme kokonaistilanteen hallintaa ja edistämme tiedonhallinnan näkökulmien huomiointia tulevissa järjestelmäratkaisuissa.

Raportointia tukea saavien oppijoiden osalta muutettiin vuoden aikana varhaiskasvatuksen kolmi-portaisen tuen lakimuutosten myötä. Kehitimme myös lukioiden ja varhaiskasvatuksen talouden ennustemallia. Lukioiden ennustemalliin lisättiin jatkuvan haun vaikutusten huomioiminen.

Toimialan digitaalisen opetustietoteknologian kehitys ja ylläpito sekä laiteilauksen tekeminen siirrettiin kaupungin sisäiselle DigiHelsinki-yhtiölle, jonka kanssa yhteistyömme tiivistyi. Testasimme myös opetusteknologian uusia laitteita, joita sovitun prosessin mukaisesti DigiHelsingin kautta hankitaan ja jaetaan käyttäjille oppilaitoksissa.

Perustimme sovellusfoorumin, jossa arvioidaan perusopetusteknologian ohjelmistoja ja tukiratkaisuja toimialalle soveltuvuuden kannalta. Käyttöönottoehdotusta tutkiessamme otamme huomioon muun muassa ohjelmiston sisällön, käytettävyyden, tietosuojan ja hinnoittelun.

Tietojohtamista ja tekoälyratkaisuja kehitetään

Tietohallintoon perustettiin syksyllä 2022 tietotuotantoyksikkö, joka panostaa tietojohtamiseen sekä raporttien ja analyysien keskitettyyn tuottamiseen sekä näihin liittyviin järjestelmäratkaisuihin.

Tietohallinnon yksi tavoite on tiedon laadun kehittäminen ja sen oikeellisuuden varmistaminen, mikä on keskeinen osa tietojohtamisen kehittämistä. Tekoälyn ja oppimisanalytiikkojen TOPA-hanke jatkuu vuonna 2024 ja laajenee koskemaan toimialatasoista tietotyöpöytä. Hankkeessa on rakennettu oppilaitosten ja päiväkotien sekä palveluiden johdolle raporttinäkömiä tarjoavia tietotyöpöytiä. Aloitimme myös valmistelut tekoälyratkaisujen hyödyntämiseksi sekä tietohallinnon omassa työssä että opetuksessa.

Kansallisiin lakivelvoitteisiin ja opetushallituksen ylläpitämiin Varda- ja Koski-tietovarantoihin siirrettävien tietojen sisäistä koordinoitua kehitettiin. Varda sisältää tiedot varhaiskasvatuksesta ja Koski tiedot kunkin oppijan koulutuksesta suoritettuihin tutkintoihin asti. Oppivelvollisuuden toteutumisen valvonnan tulostiedot siirrettiin PowerBI-raportointijärjestelmään.

Jatkossa tasapainotamme oman kehitystyön ja valmisratkaisujen suhdetta ja kehitämme muun muassa tekoälyratkaisuja. Myös tiedolla johtamisen ratkaisujen sekä tietovarantojen käytön tarve on kasvussa.

4.4 Henkilöstö

Henkilöstötyömme vuonna 2023 toteutti kaupunkistrategiaa erityisesti kahden päätavoitteen kautta, joiden edistämiseksi tehtiin laajasti kehitystyötä ja toimenpiteitä:

1. Olemme houkutteleva työnantaja.
2. Onnistumme yhdessä. Kun johtaminen on hyvää, henkilöstö voi hyvin.

Olemme houkutteleva työnantaja

Henkilöstön saatavuuden edistämisen yksikkö perustettiin 1.1.2023. Samalla alettiin uudistaa määräaikaisten työntekijöiden rekrytointia varhaiskasvatuksessa. Keskitetty rekrytointi on toiminut suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 1.3.2023 alkaen ja ruotsinkielisessä 1.4.2023 alkaen, ja sitä kautta on saatu rekrytoitua yksiköihin hyvin työntekijöitä. Uudistuksen tavoitteena on helpottaa muun muassa päiväkodin johtajien työtä, vähentää työpaikkailmoitusten lukumäärää ja parantaa hakijakokemusta

niin, että yhdellä hakemuksella voi hakea kaikkia avoimia olevia kunkin tehtävänimikkeen sijaisuuksia. Myös muita uusia rekrytointitapoja käynnistettiin, kuten kohdennettu rekrytointituki yksiköissä, joissa henkilöstön saatavuudessa on erityisiä haasteita. Toimialalla on edelleen, kuten valtakunnallisestikin, suuri pula lakisääteisen varhaiskasvatukseen edellyttämästä korkeakoulutetusta henkilöstöstä.

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin pätevydyttiin runsaasti oppisopimuksen kautta, ja sitova tavoite 20 prosentin kasvusta solmittujen oppisopimusten määrässä ylittyi. Vuoden alusta toteutettiin myös uusi oppisopimusväylä, eli alanvaihtajille suunnattu oppisopimuspolku varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi. Jatkoimme myös henkilöstön tukemista varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin tehtäviin sekä erityisopetuksen tehtäviin.

Käynnistimme ulkomailta rekrytoinnin pilotin ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen, ja se jatkuu vuonna 2024. Kokeilussa rekrytoimme Espanjasta varhaiskasvatuksen opettajia, ja saimme näihin tehtäviin suuren määrän hakemuksia. Myös Suomessa asuvien vieraskielisten, pedagogisen koulutustaustan omaavien henkilöiden urapolusta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tehtäviin käynnistettiin kokeilu, joka jatkuu vuonna 2024.

Vahvistimme palkitsemisen kulttuuria. Otimme käyttöön lisäkiintiön kertapalkitsemiseen ja kannustepalkkion uusille rekrytoitaville tietyissä tehtävissä. Kunta-alan

ja hyvinvointialueiden työehtosopimuksissa mahdollistettuja paikallisia järjestelyeriä kohdennettiin tehtäviin, joissa henkilöstön saatavuus on erityisen haasteellista.

Onnistumme yhdessä

Työkykyjohtamisen arjen tukea vahvistettiin. Vuonna 2023 perustetun työkykytiimin tavoite on vähentää sairauspoissaoloja ennakoivalla työhyvinvointityöllä ja muun muassa mahdollistamalla osa-aikatyöratkaisut ennaltaehkäisemään työkyvyttömyyseläköitymistä.

Käynnistimme Helsingissä kohdennetun työyhteisötuen mallin, josta oli saatu myönteisiä kokemuksia sitä pilotoineissa varhaiskasvatuksessa. Kohdennetussa työyhteisötuen annetaan henkilöstölle räätälöityä tukea, joka perustuu henkilöstökyselyiden tuloksiin sekä muihin valikoituihin mittareihin. Tuen tarpeen haastava tilanne, joissa työyhteisöjä tuetaan tarpeen mukaan, systemaattisesti ja oikea-aikaisesti, periaatteella, ettei ketään jätetä yksin. Vuonna 2023 voitimme mallista Tärkeissä töissä Tekojen torilla -palkinnon. Mallin käyttöä jatketaan vuonna 2024. Tärkeissä töissä on Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n ja kunta-alan pääsopijajärjestöjen työelämän kehittämisen kokonaisuus. Sen Tekojen torilla -alusta kokoa yhtein kuntaorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden kehittämistekojä.

Arvioimme ja kehitimme johtamisrakenteita. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tehtiin johtamisen arvioinnit, joissa

tunnistettiin seuraavaksi kehitettäviä alueita. Kehitimme esihenkilöiden perehdytystä ja perehdytyksen sisältöä toimialatasoisesti, ja työ jatkuu vuonna 2024.

Johtaminen 2030 -työssä selvitetään, millaisella toimintakulttuurilla Helsinki ja sen ammattilaiset menestyvät jatkossa. Ydinteemat tunnistettiin vuoden 2023 aikana esihenkilöiden ja henkilöstön kanssa työpajoin ja haastatteluin. Teemoiksi valikoituivat yhdessä johtaminen, vastuullisuus ja paikallisuus. Kaikki kolme teemaa edistävät toimialan yhteistä Koulutus 2030 -tavoitetta. Toimenpiteiden konkretisointi yksiköissä – mitä ne merkitsevät toimintakulttuurissa ja johtamisessa käytännössä työntekijöille, esihenkilöille, johdolle ja organisaatorakenteelle – alkaa vuonna 2024.

Helsingin kaupungin Sarastia365-järjestelmän ja henkilöstön palkanmaksun tilanne saatiin vuoden aikana vakautettua tiiviissä yhteistyössä palkanlaskennan kanssa.

Tulevaisuususkon avain menestymiseen

Henkilöstökysely Fiilarin lähes jokaisen osa-alueen tulokset paranivat kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Kaskolaiset myös vastasivat kyselyyn entistä ahkerammin.

Johtamiseen ollaan entistä tyytyväisempiä kaikilla mittareilla. Myös työyhteisömittarit ovat parantuneet entisestään. Selkeä vahvuutemme on: autamme toisiamme ja onnistumme yhdessä.

Henkilöstö suosittelee Helsingin kaupunkia työnantajana useammin kuin vuosi sitten Kunta10-kyselyssä. Myös pohdinta työpaikan vaihtamisesta väheni. Toisaalta kaksi vuotta sitten nämä luvut olivat paremmat eli pitovoimatekijöissä on vielä parantamisen varaa. Uhka- ja väkivaltatilanteiden koettiin lisääntyneen. Työkyvyn ja palautumisen kokemus pysyi ennallaan.

Henkilöstökyselyn tuloksista ilmeni, että tarvitsemme työyhteisöissämme enemmän keskustelua ja vahvistusta työmme tulevaisuudesta. Tähän tarpeeseen vastataan pitkäjänteisellä strategiatyöllä, kuten johtamisen vision kirkastamisella ja sen mukaisen johtamispuheen tukemisella sekä Helsinki oppii -Tulevaisuuden taidot -kehittämiskokonaisuudella.

Toimialan henkilöstö 31.12.2023

Palvelukokonaisuus, palvelu/henkilöstöryhmä	Henkilöstömäärä*
Toimialajohtaja	1
Toimialan hallinto	619
Toimialan hallinnon palvelujen johto	8
Hallintopalvelut	243
Henkilöstöpalvelut	57
Kehittämispalvelut	86
Talous- ja suunnittelupalvelut	68
Tietohallintopalvelut	71
Oppimistilojen suunnittelupalvelut	32
Viestintäpalvelut	32
Päälouutusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut	22
Hallinnon palvelujen henkilöstömäärään sisältyy kouluilla ja oppilaitoksissa toimivaa henkilöstöä seuraavasti: 93 peruskoulun koulusihteeriä, 17 lukiosihteeriä, 13 opistos sihteeriä, 23 opistoisäntää ja 18 kalustonhoitajaa. Lisäksi henkilöstömäärään sisältyy kehittämisspalveluissa työskentelevät 47 määräaikaista projektityöntekijää.	
Varhaiskasvatus ja esiopetus	6 378
Palvelukokonaisuuden johto	11
Päiväkodin johtajat	167
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	2 848
Varhaiskasvatuksen sosionomit	49
Varhaiskasvatuksen opettajat	2 417

Palvelukokonaisuus, palvelu/henkilöstöryhmä	Henkilöstö- määrä*
Varhaiskasvatuksen erityisopettajat	206
Erityisavustajat ja kehitysvammaisten hoitajat	276
Perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon henkilöstö	133
Leikkiopistohenkilöstö	235
Johtavat leikkiopistotoiminnan ohjaajat	10
Erityissuunnittelijat, suunnittelijat ja projektityöntekijät	13
Varhaiskasvatuksen palveluohjauksen henkilöstö	13
Perusopetus	4 806
Palvelukokonaisuuden johto	9
Rehtorit	85
Opetushenkilöstö	3 803
Koulunkäynninohjaajat, monikieliset ohjaajat, kouluvalmentajat sekä IP-toiminnan päällikkö ja koordinaattorit	697
Oppilashuolto	176
Erityissuunnittelijat, projektityöntekijät	36
Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö	2 119
Palvelukokonaisuuden johto	5
Lukion rehtorit	12
Lukiokoulutuksen opetushenkilöstö	654
Ammatillisen koulutuksen rehtorit	5
Ammatillisen koulutuksen opetushenkilöstö	1 026

Palvelukokonaisuus, palvelu/henkilöstöryhmä	Henkilöstö- määrä*
Ammatillisen koulutuksen opetusta tukeva henkilöstö	180
Vapaa sivistystyö	92
Toisen asteen opiskelijahuolto	97
Erityissuunnittelijat, ohjaajat, projektihenkilöstö, korkeakouluharjoittelijat	48
Ruotsinkieliset palvelut	1 120
Hallinto- ja tukipalvelut	35
Palvelukokonaisuuden johto	5
Asiantuntijat ja toimistopalvelut (SAKO) joista 18 kouluissa ja oppilaitoksissa toimivaa sihteerää	31
Varhaiskasvatus	502
Päiväkodin johtajat	17
Hoito- ja kasvatushenkilöstö	435
Erityisopetus ja lasten tukitehtävät	43
Perhepäivähoito (myös ryhmäpph)	7
Päiväkotiapulaiset	0
Perusopetus	454
Rehtorit	10
Opetushenkilöstö	395
Oppilashuolto ja koulunkäyntiavustajat	49

Palvelukokonaisuus, palvelu/henkilöstöryhmä	Henkilöstö- määrä*
Lukiokoulutus	113
Rehtorit	3
Opetushenkilöstö	101
Oppilashuolto	9
Vapaa sivistystyö	15
Apulaisrehtori	1
Opetushenkilöstö	11
Kiinteistö- ja kirjastohenkilöstö	3
Henkilöstö yhteensä *	15 043

*) Henkilöstömäärä sisältää virka- ja työvapaalla olevat sekä sijaiset. Sivutoimiset tuntiopettajat eivät sisälly henkilöstömäärään.

Kuva: Marja Väänänen

4.5 Talous

Käyttötalous

Käyttötalouden menot vuonna 2023 olivat noin 1,46 miljardia euroa ja tulot noin 97,6 miljoonaa euroa. Käyttötalouden nettomenot (menot-tulot) olivat noin 1,36 miljardia euroa eli 14,1 miljoonaa euroa suuremmat kuin talousarviossa ennakoitiin. Tämä johtui lähinnä talousarviossa ennakoitua suuremmasta palkka- ja hintatason noususta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kertyi tuloja yhteensä 97,6 miljoonaa euroa, mikä on 27,9 miljoonaa euroa, eli 40 %, talousarviossa ennakoitua enemmän. Lisätulot kertyvät pääosin kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisista valtionavustuksista sekä muusta

ulkopuolisesta rahoituksesta, jota kertyi kaikkiaan 22,7 miljoonaa euroa. Lisäksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan tulot sekä perusopetuksen kotikuntakorvaustulot ylittivät talousarviossa ennakoitun tason.

Toimialan menot ylittivät talousarvion 42 miljoonalla eurolla eli 3 %. Menoylitys johtui edellä mainitun talousarvion ulkopuolisen rahoituksen käytön lisäksi talousarviossa ennakoitua suuremmasta palkka- ja hintatason noususta. Lisäksi ylitystä tapahtui varhaiskasvatuksen tuissa ja iltapäivätoiminnan avustuksissa.

Vuoteen 2022 verrattuna menot kasvoivat 105 miljoonaa euroa eli 7,8 %. Menokasvu johtui asiakasmäärän kasvusta, palkka- ja hintatason noususta ja tilavuokrien kasvusta.

Käyttötalous, euroa	TOT 2018	TOT 2019	TOT 2020	TOT 2021	TOT 2022	TOT 2023
Tulot	66 095 000	69 285 000	64 684 000	83 154 000	76 908	97 599
Menot	1 138 776 000	1 201 877 000	1 235 352 000	1 294 669 000	1 357 065	1 462 257
Toimintakate	-1 072 681 000	-1 132 592 000	-1 170 668 000	-1 211 515 000	-1 280 157	-1 364 658

Investoinnit

Toimialan investointimäärärahat olivat 33,6 miljoonaa euroa, minkä lisäksi toimialalla oli käytettävissä noin 6,2 miljoonaa euroa ylitysoikeuksia vuodelta 2022 siirtyneiden hankintojen rahoittamiseen. Määrärahoja ja ylitysoikeutta käytettiin hieman noin 28,7 miljoonaa euroa, josta 17,2 miljoonaa

euroa tietotekniikkahankintoihin ja 11,5 miljoonaa euroa tilojen varustamiseen ja kalustamiseen. Määrärahoja jäi käyttämättä vajaat 11,1 miljoonaa euroa, josta 4,0 miljoonaa euroa siirrettiin käytettäväksi vuoden 2024 talousarviossa eräiden vuodelle 2024 siirtyneiden hankintojen rahoittamiseen.

Tuottavuus

Toimialan tuottavuus lasketaan tuottavuusindeksillä tuotos-panoslaskentana. Toimialan tuotos on palvelu asiakasmäärä sekä tuotetut opetustunnit vapaassa sivistystyössä. Toimialan panos on toimintaan käytetyt määrärahat. Tuottavuutta parannetaan vuosittain kehittämällä

toimintaa ja tehostamalla tilankäyttöä. Tuottavuudessa ei saavutettu talousarviossa ennakoitua tasoa johtuen talousarvion ylittymisestä.

Investoinnit, euroa	TOT 2018	TOT 2019	TOT 2020	TOT 2021	TOT 2022	TOT 2023
Kaikki yhteensä	20 532 901	26 329 539	31 473 163	24 363 800	24 610 361	28 746 902
Tietotekniikkahankinnat yhteensä	14 067 474	14 695 740	21 039 242	14 220 468	16 780 906	17 227 682
ICT sovellukset ja tietojärjestelmät	142 622	1 679 248	6 017 332	6 347 019	6 333 413	5 695 408
Aura	-	55 453	45 558	12 591	8 736	21 964
Effica						
Asiakastietojärjestelmä (CRM/ASTI)	80 829	1 438 288	5 830 985	6 223 548	6 264 055	5 673 444
Tiedolla johtaminen	-	-	-	35 251	4 556	-
Ohjelmistolisenssit	-	-	11 149	12 893	5 676	-
Stadin AO Multiprimus	8 310	99 285	1 620	57 926	49 950	-
Tal.suunn.ohj. ja raport.kehitt. (FPM)	10 560	38 580	52 666	4 810	440	-
Kaup. raport. järj. kehitt (HETA)	-	20 350	1 870	-	-	-
Varhaiskasvatuksen raportointi ja tilasto (HETA)	-	4 048	73 001	-	-	-
Kursor (vapaan sivistystyön CRM-järjestelmä)	66 188	23 245	483	-	-	-

Investoinnit, euroa	TOT 2018	TOT 2019	TOT 2020	TOT 2021	TOT 2022	TOT 2023
ICT koneet ja laitteet yhteensä	13 924 853	13 016 491	15 021 910	7 873 449	10 447 494	11 532 275
Hallinnon it-laitteet ja verkot	801 559	1 051 541	560 638	232 605	-	744
Digitalisaatio (oppilaskoneet)	10 137 248	8 504 668	10 900 641	6 146 268	8 865 255	10 323 247
Perusparannushankkeiden varustaminen	7 260	32 102	166 296	497 536	259 182	151 408
Uudisrakennushankkeiden varustaminen	46 656	158 858	211 376	251 842	206 283	254 657
Vapaa sivistystoimi ja muut it-hankinnat (turvajärjestelmät)	595 065	936 675	1 717 115	361 831	41 563	43 928
Stadin AO uudisrakennushankkeiden varustaminen						
Stadin AO korvaushankinnat	2 067 247	2 332 647	1 465 844	383 366	1 109 180	758 291
Stadin AO perusparannushankkeiden varustaminen	269 817	-	-	-	-	-
Muut hankinnat yhteensä	6 465 427	11 633 799	10 433 921	10 143 332	7 829 454	11 519 220
Muut kalusteet ja laitteet	2 728 075	8 605 346	7 429 005	7 480 816	5 597 894	6 710 130
Uusien tilojen kalustaminen (koulut ja lukiot)	25 841	2 300 489	1 702 815	1 787 782	1 215 315	2 113 285
Koulujen kalustaminen (perusparannus)	1 659 990	3 459 645	3 563 955	4 039 191	2 797 854	1 471 804
Päiväkotien kalustaminen (uudisrakennuskohteet ja perusparannus)	892 082	2 698 894	1 976 896	955 355	573 350	2 610 857
Muut kalusteet ja laitteet	198 716	146 319	185 339	698 487	1 011 375	514 183
Stadin Ammattiopiston hankinnat yhteensä	3 737 352	3 028 453	3 004 916	2 662 516	2 231 560	4 809 090
Uusien tilojen kalustaminen	-	-	-	-	-	1 305 217
Perusparannushankkeiden varustaminen	601 028	103 556	-	-	-	-

5. Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toimii kasvatus- ja koulutuslautakunnan alaisuudessa. Lautakunta huolehtii kaupungin varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta, suomenkielisestä ammatillisesta koulutuksesta sekä vapaasta sivistystyöstä. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: suomenkielinen jaosto ja ruotsinkielinen jaosto.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnassa on 13 jäsentä ja kummassakin jaostossa 9 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Toimialajohtaja toimii lautakunnan ja sen suomenkielisen jaoston esittelijänä. Toimialajohtajan lisäksi esittelijöinä toimivat palvelukokonaisuuksien johtajat. Kasvatus- ja koulutuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston esittelijänä toimii ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtaja.

Vuonna 2023 kasvatus- ja koulutuslautakunta kokoontui 16 kertaa. Suomenkielinen jaosto kokoontui 5 kertaa ja ruotsinkielinen jaosto kokoontui 6 kertaa vuonna 2023.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Jäsen

Nasima Razmyar, puheenjohtaja (SDP.) (14.6.2023 asti)
 Johanna Laisaari (SDP), puheenjohtaja (14.6.2023 alkaen)
 Emma Kari, varapuheenjohtaja (Vihr.) (27.09.2023 asti)
 Mari Holopainen (Vihr.) (27.09.2023 alkaen)
 Sini korpinen (Kok.)
 Ted Apter (Kok.)
 Mirita Saxberg (Kok.)
 Veli-Pekka Dufva (Vihr.)
 Jussi Chydenius (Vihr.)
 Ozan Yanar (Vihr.) (varapuheenjohtaja 27.09.2023 alkaen)
 Markku Rantahalvari (SDP)
 Sami Säynevirta (Vas.)
 Petra Malin (Vas.)
 Pia Kopra (PS)
 Nora Grotenfelt (RKP)

Varajäsen

Otto Köngäs
 Vesa Lahtinen
 Ossi Määttä
 Anni Siltanen
 Topi Turunen
 Maria Miala
 Bicca Olin
 Mari Holopainen (27.09.2023 asti)
 Maria Nyqvist (27.09.2023 alkaen)
 Eevi Kirjasniemi
 Anna Lemström
 Antti Vainionpää
 Marko Hamilo
 Kristian Wahlbeck

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Suomenkielinen jaosto

Jäsen

Ozan Yanar, puheenjohtaja (Vihr.)

Anna Lemsröm, varapuheenjohtaja (Vas.)

Seida Sohrabi (Kok.)

Jeremias Nurmela (Kok.)

Mari Holopainen (Vihr.)

Annica Moore (Vihr.)

Marika Koski (SDP)

Sami Säynevirta (Vas.)

Mika Ebeling (KD)

Varajäsen

Eric Carver

Matti Rutonen

Ossi Määttä

Johanna Kuisma

Oona Tchitcerin

Sanni Lehtinen

Petri Lillqvist (18.1.2023 asti)

Petri Iljäs (18.1.2023 alkaen)

Fatma Yasa (10.5.2023 asti)

Linda Savonen (10.5.2023 alkaen)

Susanna Kokkonen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Ruotsinkielinen jaosto

Jäsen

Nora Grotenfelt, puheenjohtaja (RKP)

Bicca Olin, varapuheenjohtaja (Vihr.)

Silva Mertsola (Kok.) (27.9.2023 asti)

Veera Hellman (Kok.) (27.9.2023 alkaen)

Ted Apter (Kok.)

Theo Tyrväinen (Vihr.)

Hildur Boldt (SDP) (24.5.2023 asti)

Johannes Waris (SDP) (24.5.2023 alkaen)

Eliel Kilpelä (Vas.)

Runa Ismark (RKP)

Anna Högström (RKP)

Varajäsen

Kristian Wahlbeck

Raine Luomanen

Veera Hellman (27.9.2023 asti)

Maria-Elena Ehrnrooth (27.9.2023 alkaen)

May Högdal

Johannes Waris (24.5.2023 asti)

Marianne Taipale (25.5.2023-6.11.2023)

Isabella Åberg

Ted Urho

Morris Liemola

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan sihteerinä toimi Jaana Lax 9.1.2023 asti, Jani Pyrrö 9.1.2023 alkaen 4.9.2023 asti ja Sami Knutti 4.9.2023 alkaen. Suomenkielisen jaoston sihteerinä Henri Montonen 9.1.2023 asti ja Nina Salminen 9.1.2023 alkaen. Ruotsinkielisen jaoston sihteerinä Mariella Michelsson.

Lisätietoja Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialasta verkkosivuilla <https://www.hel.fi/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/fi>

Liite 1. Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen tunnusluvut 2023

Varhaiskasvatuksen lasten määrä ja lasten hoidon tukien käyttö vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kaupungin päiväkodit	23 373	24 379	25 080	25 615	26 277	26 593	26 622	26 835	26 947
josta suomenkieliset päiväkodit	21 658	22 540	23 214	23 698	24 294	24 612	24 602	24 790	24 826
josta ruotsinkieliset päiväkodit	1 715	1 839	1 866	1 917	1 983	1 981	2 020	2 045	2 121
Ostosopimuspäiväkodit (sis. maksusit.)	496	527	559	662	853	775	778	613	653
josta suomenkieliset ostosopimuspäiväkodit	304	331	352	448	653	565	581	452	486
josta ruotsinkieliset ostosopimuspäiväkodit	192	196	207	214	200	210	197	161	167
Perhepäivähoito	1 138	1 078	971	864	735	628	539	473	415
josta suomenkielinen perhepäivähoito	1 018	986	881	782	668	563	483	430	384
josta ruotsinkielinen perhepäivähoito	120	92	90	82	67	65	56	43	31
Yksityisen hoidon tuki	3 093	3 246	3 451	3 666	3 762	3 398	3 159	3 211	3 348
Varhaiskasvatuksen kerhot	1 300	1 236	1 175	901	743	553	424	300	280
Lasten kotihoidon tuki	8 777	8 553	7 959	7 812	6 843	6 512	5 651	5 335	4 490

Taulukon lapsimäärät kuvaavat tilannetta 31.12. Sisältää 0-7-vuotiaat lapset.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärät ja osallistumisaste ikäluokittain vuosina 2015–2023

	2015		2019		2020		2021		2022		2023	
	määrä	osallistumis-aste	määrä	osallistumis-aste	määrä	osallistumis-aste	määrä	osallistumis-aste	määrä	osallistumis-aste	määrä	osallistumis-aste*
1-2-vuotiaat	5 818	44 %	6 455	51 %	6 454	53 %	6 925	57 %	7 687	60 %	7 998	63 %
3-5-vuotiaat	16 443	86 %	18 144	92 %	18 024	93 %	17 278	93 %	16 833	94 %	16 915	94 %
5-vuotiaat	5 735	91 %	6 180	94 %	6 316	95 %	6 052	95 %	5 895	95 %	5 689	95 %
6-vuotiaat	5 570	93 %	6 266	94 %	6 251	95 %	6 233	96 %	6 053	95 %	5 895	95 %

Taulukon lapsimäärät kuvaa tilannetta 31.12.

Luvut sisältää kaupungin päiväkodit, perhepäivähoidon, ostopalvelupäiväkodit ja yksityisen varhaiskasvatuksen (yksityisen hoidon tuki).

* Ennakkoväkiluvun mukaan

Lasten äidinkielet ja äidinkielten suhteelliset osuudet kunnallisessa varhaiskasvatuksessa vuosina 2015–2023

	2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	suomi	18 922	76 %	19 484	76 %	19 570	74 %	19 520	73 %	19 611	72 %	19 464	71 %	19 188	70 %	19 132	70 %	18 929
ruotsi	1 745	7 %	1 847	7 %	1 894	7 %	1 944	7 %	1 999	7 %	2 037	7 %	2 028	7 %	1 993	7 %	2 055	7 %
muu	4 152	17 %	4 440	17 %	4 865	18 %	5 274	20 %	5 602	21 %	5 925	22 %	6 142	22 %	6 344	23 %	6 545	24 %

Taulukon lapsimäärät kuvaavat tilannetta 31.12.

Sisältää 0-7-vuotiaat lapset.

Sisältää kaupungin päiväkotihoidon, perhepäivähoidon ja ostopalvelut.

Päiväkodit ja leikkipuistot vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kaupungin päiväkotien lukumäärä	326	327	327	331	336	341	348	343	340
Yksityisten päiväkotien lukumäärä		122	123	133	139	129	105	118	115
Kaupungin päiväkotien tilapaikat	24 067	24 253	24 757	25 840	27 374	28 531	29 120	29 131	29 459
Kaupungin ylläpitämät leikkipuistot/perhetalot	69	69	69	69	71	70	69	65	65

Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta vuosina 2021–2023

	2021	2022	2023
Avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	7 173	7 170	7 468
Kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat kouluissa	790	500	414
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	437	430	455
Koululaisten iltapäivätoiminta leikkipuistoissa / avoin toiminta*	3 109	1 292	2 259

Helsingin peruskoulujen oppilasmäärä vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Koko kaupunki	48 543	49 744	51 071	52 589	54 058	55 255	56 203	57 448	57 719
Kaupungin ylläpitämät peruskoulut	38 595	39 762	41 159	42 530	43 694	44 894	45 835	46 889	47 618
josta suomenkieliset peruskoulut	35 268	36 327	37 627	38 975	40 021	41 082	41 876	42 815	43 453
josta ruotsinkieliset peruskoulut	3 327	3 435	3 532	3 555	3 673	3 812	3 959	4 074	4 165
Valtion ja yksityiset peruskoulut	9 948	9 982	9 912	10 059	10 364	10 361	10 368	10 559	10 101

Oppilasmäärät ovat kahden laskentapäivän (20.9.) keskiarvoja
Luvut ei sisällä sairaalaopetusta

Kaupungin ylläpitämien peruskoulujen muita oppilastietoja vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vieraskieliset oppilaat	6 854	7 387	8 078	8 489	9 073	9 469	9 856	10 816	11 629
josta suomenkielinen perusopetus	6 805	7 320	7 993	8 389	8 962	9 343	9 737	10 670	11 468
josta ruotsinkielinen perusopetus	49	67	85	100	111	126	119	146	161
Vieraskielisten oppilaiden osuus	17,5 %	18,3 %	19,3 %	19,7 %	20,5 %	20,8 %	21,5 %	23,1 %	24,2 %
Suomi toisena kielenä oppilaat (suomenkielinen perusopetus)	7 047	7 498	7 955	8 421	9 058	9 444	9 736	10 696	11 391
Suomi toisena kielenä oppilaiden osuus (suomenkielinen perusopetus)	19,7 %	20,4 %	20,8 %	21,4 %	22,4 %	22,7 %	23,2 %	25,0 %	26,0 %
Erityisopetuksessa olevat oppilaat	4 234	4 463	4 842	5 043	5 579	5 942	6 315	6 554	6 989
josta suomenkielinen perusopetus	4 011	4 197	4 555	4 744	5 280	5 638	6 011	6 252	6 677
josta ruotsinkielinen perusopetus	223	266	287	299	299	304	304	302	312
Erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus	10,8 %	11,4 %	11,9 %	11,7 %	12,6 %	13,1 %	13,8 %	14,0 %	14,6 %
Integraatio-oppilaat	1 498	1 653	1 916	2 015	2 440	2 902	3 065	3 391	3 710
Maahanmuuttajien valmistavan opetuksen oppilaat	347	408	514	403	380	392	390	815	723

Taulukon oppilasmäärät ovat 20.9. laskentapäivän lukuja.
Vieraskieli = Äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame.
Sisältää maahanmuuttajien valmistavan opetuksen.

Helsingin peruskoulujen määrä vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Helsingin peruskoulut yhteensä	141	134	128	128	128	129	127	129	129
kaupungin ylläpitämät peruskoulut yhteensä	114	107	101	101	101	102	100	102	102
kaupungin ruotsinkieliset koulut	16	16	14	14	14	14	14	14	14
josta yhtenäiset peruskoulut, joissa luokat 1-9	4	4	5	5	5	5	5	5	5
josta peruskoulut, joissa luokat 1-6	11	11	9	9	9	9	9	9	9
josta peruskoulut, joissa luokat 7-9	1	1	0	0	0	0	0	0	0
kaupungin suomenkieliset koulut	98	91	87	87	87	88	86	88	88
josta yhtenäiset peruskoulut, joissa luokat 1-9	23	27	30	30	31	30	31	32	32
josta peruskoulut, joissa luokat 1-6	58	51	46	46	45	47	45	46	46
josta peruskoulut, joissa luokat 7-9	9	6	4	4	4	4	4	4	4
josta erityiskoulut	7	6	6	6	6	6	5	5	5
josta sairaalakoulut	1	1	1	1	1	1	1	1	1
yksityiset tai valtion peruskoulut	27	27	27	27	27	27	27	27	27

Lukio-opiskelijoiden määrä vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lukiotutkintoon opiskelijat koko kaupunki	15 493	15 305	15 133	15 517	15 742	16 000	16 497	16 950	17 040
Kaupungin ylläpitämien lukioiden tutkinto-opiskelijat	7 986	8 006	8 013	8 103	8 214	8 443	8 840	9 236	9 621
josta suomenkieliset lukiot	6 796	6 839	6 850	6 895	6 990	7 207	7 604	7 973	8 331
josta ruotsinkieliset lukiot	1 190	1 167	1 163	1 208	1 224	1 236	1 236	1 263	1 290
Kaupungin aikuislukioiden tutkinto-opiskelijat	413	378	357	430	459	518	453	531	593
josta suomenkieliset lukiot	372	344	317	385	415	476	432	513	564
josta ruotsinkieliset lukiot	41	34	40	45	44	42	21	18	29
Yksityisten ja valtion lukioiden tutkinto-opiskelijat	7 094	6 921	6 763	6 984	7 069	7 039	7 204	7 183	7 419

Taulukon opiskelijamäärät ovat 20.9 ja 20.1 laskentapäivien opiskelijamäärien painotettuja keskiarvoja.

Kaupungin ylläpitämien lukioiden muita opiskelijatietoja vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vieraskieliset opiskelijat	811	871	984	1 051	1 169	1 244	1 378	1 499	1 597
josta suomenkieliset lukiot	806	863	973	1 034	1 151	1 226	1 365	1 481	1 561
josta ruotsinkieliset lukiot	5	8	11	17	18	18	13	18	36
Vieraskielisten opiskelijoiden osuus	9,6 %	10,3 %	11,6 %	12,4 %	13,6 %	13,9 %	14,8 %	15,3 %	15,7 %
Suomi toisena kielenä opiskelijat	646	695	800	888	872	985	1 098	1 314	1 387
Suomi toisena kielenä opiskelijoiden osuus	8,9 %	9,7 %	11,1 %	12,4 %	12,0 %	12,8 %	13,7 %	15,5 %	15,7 %
Ulkopaikkakuntalaiset opiskelijat	2 595	2 596	2 700	2 738	2 842	2 947	3 106	3 199	3 315
josta suomenkieliset lukiot	2 111	2 108	2 191	2 236	2 327	2 456	2 615	2 721	2 808
josta ruotsinkieliset lukiot	484	488	509	502	515	491	491	478	507
Ulkopaikkakuntalaiset opiskelijoiden osuus	30,6 %	30,8 %	31,8 %	32,4 %	33,1 %	32,9 %	33,4 %	32,7 %	32,5 %
Kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat	336	343	360	417	383	535	586	497	575

Taulukon oppilasmäärät ovat 20.9. laskentapäivän lukuja. Luvut eivät sisällä aikuislukioiden opiskelijoita.
Vieraskieli = Äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Helsingin lukioden määrä vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Koko kaupunki	38	38	38	38	38	38	38	38	38
Kaupungin ylläpitämät lukiot	15	15	15	15	15	15	15	15	15
kaupungin suomenkieliset koulut	12	12	12	12	12	12	12	12	12
josta lukiot	11	11	11	11	11	11	11	11	11
josta aikuislukiot	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kaupungin ruotsinkieliset lukiot	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Yksityiset ja valtion lukiot	23	23	23	23	23	23	23	23	23
josta lukiot	21	21	21	21	21	21	21	21	21
josta aikuislukiot	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä vuosina 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ammatillinen koulutus	9 910	10 093	10 415	10 043	9 643	9 701
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	7 917	8 495	8 801	8 435	8 222	7 967
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	98	133	102	127	67	104
Oppisopimuskoulutus	1 895	1 465	1 336	1 286	1 354	1 630

Luvut opiskelijavuosina.

Kaupungin ylläpitämän ammatillisen koulutuksen muita opiskelijatietoja vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Erityisopiskelijoiden määrä	745	870	858	658	844	1 324	1 681	2 046	2 276
Erityisopiskelijoiden osuus	8,3 %	9,7 %	9,7 %	7,2 %	9,1 %	13,8 %	18,0 %	21,8 %	24,0 %
Kaksoistutkintoa suorittavat	327	260	189	204	224	318	468	436	452
Kaksoistutkintoa suorittavien osuus	3,6 %	2,9 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	3,3 %	5,0 %	4,6 %	4,8 %
Vieraskielisten määrä	1 836	2 111	2 851	3 433	4 170	4 334	4 219	4 200	4 369
Vieraskielisten osuus	20,4 %	23,7 %	32,3 %	37,5 %	43,7 %	45,2 %	45,2 %	44,7 %	46,0 %
Ulkopaikkakuntalaisten määrä	2 517	2 383	2 275	2 431	2 665	2 757	2 788	2 814	2 890
Ulkopaikkakuntalaisten osuus	28,0 %	26,7 %	25,8 %	26,5 %	27,9 %	28,8 %	29,9 %	30,0 %	30,4 %

Taulukon oppilasmäärät ovat ajankohdasta 20.9.

Vieraskieli = Äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Vapaan sivistystyön kurssipaikan saaneet opiskelijat vuosina 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yhteensä opiskelijoita	96 400	82 783	97 991	102 583	101 965	96 221	94 486	98 370	110 207
josta suomenkielinen työväenopisto	77 383	82 783	82 057	87 095	84 859	82 452	83 888	85 457	93 844
josta ruotsinkielinen työväenopisto	19 017	16 512	15 934	15 488	17 106	13 769	10 598	12 913	16 363
Yhteensä opetustunteja	125 161	127 290	127 607	124 840	130 197	128 733	123 028	126 610	130 590
josta suomenkielinen työväenopisto	102 046	104 498	103 738	101 227	106 879	106 952	101 726	103 453	108 197
josta ruotsinkielinen työväenopisto	23 115	22 792	23 869	23 613	23 318	21 781	21 302	23 157	22 393

Helsingin kaupunki
Kasvatus ja koulutus
Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58300
00099 Helsingin kaupunki

Puhelinvaihte 09 310 8600
www.hel.fi

Kuva: Maija Astikainen